

Opinnäytetyö (AMK)

Tradenomi (Myyntityö)

2024

Reetta Hannula

Lapselle säästäminen ja sijoittaminen

– Vaihtoehdot, lainkohdat ja verotus

Opinnäytetyö (AMK) | tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Tradenomi (Myyntityö)

2024 | 59 sivua

Reetta Hannula

Lapselle säästäminen ja sijoittaminen

- Vaihtoehdot, lainkohdat ja verotus

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa tapoja lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen sekä tuoda esille aiheeseen liittyviä lainkohtia ja verotukselliset tekijät.

Opinnäytetyö koostuu teoria- ja tutkimusosuudesta. Teoriaosuudessa kuvataan yleisimmät sijoittamisen vaihtoehdot pääpiirteittäin ja tuodaan esille edunvalvojen juridisia velvoitteita lapselle sijoittamisessa sekä huomioitavia verotuksellisia tekijöitä. Opinnäytteen empiirinen tutkimus suoritettiin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat alaikäisten lasten vanhemmat, jotka säästävät tai sijoittavat lapselleen.

Tutkimuksen avulla selvitettiin lapselleen säästävien vanhempien tietoisuutta lapselle säästämiseen liittyvistä lainkohdista edunvalvontaan sekä lapsen omaisuuteen liittyen. Tämän lisäksi selvitettiin lapsilisän käyttöä, verotuksen huomiointia ja yleisiä tietoja lapselle säästämisestä.

Tehdyn tutkimuksen tulokseksi saatiin, että lapsen omaisuuteen liittyvät lainkohdat ovat paremmin vanhempien tiedossa kuin edunvalvojan rooliin liittyvät. Tutkimuksesta saatiin myös tietoa lapsilisän käytöstä ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä verotuksen huomioinnista lapsille tehtävissä sijoituksissa.

Asiasanat:

Säästäminen, sijoittaminen, edunvalvonta, alaikäinen, verotus

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Bachelor Degree Of Business Administration | Financial Services

2024 | 59

Reetta Hannula

Saving and investing for a child

- The alternatives, legal provisions, and taxation

The purpose of the thesis was to determine ways of saving and investing for children and to introduce the legal and fiscal aspects of the topic.

The thesis consists of a theoretical and a research part. The theoretical part outlines the most common investment options and highlights the legal obligations of trustees in relation to investing for children and the tax factors to be considered. The empirical research was conducted as a quantitative study. The target group of the study were parents of minor children who save or invest for their children.

The study was aimed at investigating the awareness of parents who save for their children of the legal provisions relating to saving for their children, regarding guardianship and the child's assets. In addition, the use of child benefit, fiscal considerations, and general information on saving for a child were also investigated.

The findings of the study were that parents are more aware of the legal aspects of their child's assets than of the role of guardian. The study also provided information on the use of child benefit and the factors affecting it, as well as on tax considerations for investing for children.

Keywords:

Saving, investing, guardianship, minor, taxation

Sisältö

Käytetyt lyhenteet ja sanasto	7
1 Johdanto	8
2 Yleistä säästämistä ja sijoittamisesta	9
2.1 Lapselle säästämisen yleisyys Suomessa	11
2.2 Korkoa korolle	12
2.3 Lapsilisä	13
3 Alaikäisen edunvalvonta ja omaisuus	16
3.1 Holhousasioiden rekisteri	17
3.2 Luvanvaraiset sijoituskohteet	18
4 Yleisimmät vaihtoehdot lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen	19
4.1 Säästötili ja määräaikaistalletukset	19
4.2 Osakkeet	20
4.3 Sijoitusrahastot	22
4.4 Säästö- ja sijoitusvakuutus tuotteet	25
5 Verotus ja verosuunnittelu	27
6 Tutkimusmenetelmä ja toteutus	30
6.1 Tutkimuksen arviointi	32
7 Kyselytutkimuksen tulokset	34
7.1 Vastaajien perustiedot	34
7.2 Säästäminen lapselle	38
7.3 Lapsilisän käyttö	43
7.4 Lahjaveron huomiointi lapselle säästettäessä	45
7.5 Vanhempien tietoisuus alaikäisen omaisuudesta ja edunvalvonnasta	46
7.6 Lapselle säästämisen ja sijoittamisen motiivi vanhemman näkökulmasta	50
8 Yhteenveto	53

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake.

Kuviot

Kuvio 1. Suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarat aikavälillä 2000–2022 (Tilastokeskus 2023).	10
Kuvio 2. 0–15-vuotiaiden henkilöiden sijoitusrahastot, pörssiosakkeet ja osakesäästötilit aikavälillä 2009–2022 (Tilastokeskuksen tilastotietokanta, kotitalouksien varallisuus 2022).	11
Kuvio 3. Korkoa korolle -ilmiö 15 vuoden ajanjaksolla (Pörssisäätiön aloittavan sijoittajan tietopankki n.d).	12
Kuvio 4. Lapsilisien sijoittaminen ja sijoituksen arvonkehitys aikavälillä 0–60 vuotta (Paasi, 2015).	15
Kuvio 5. Sijoituskohteiden vertailu niiden tuoton ja riskin suhteen (Kauppila ym. 2020, 40).	23
Kuvio 6. Vastaajien ikäjakauma.	34
Kuvio 7. Vastaajien koulutustausta.	35
Kuvio 8. Vastaajien kuukausiansiot bruttona.	36
Kuvio 9. Alaikäisten lasten määrä taloudessa.	37
Kuvio 10. Alaikäisten lasten huoltajuus.	38
Kuvio 11. Kuukausittain säästetty summa lapselle.	39
Kuvio 12. Kuukausisäästön riippuvuus vanhemman tulotasosta.	40
Kuvio 13. Muut lapselle säästämiseen osallistuvat henkilöt.	41
Kuvio 14. Lapselle säästämisen säännöllisyys.	42
Kuvio 15. Sijoituskohteet joihin vanhemmat ovat lapselle sijoittaneet.	43
Kuvio 16. Lapsilisän käyttäminen perheissä.	44
Kuvio 17. Lapsilisän käyttötarkoituksen riippuvuus lasten määrästä.	45

Kuvio 18. Koulutuksen vaikutukset vastaajien tietoisuuteen edunvalvontaan ja alaikäisen omaisuuteen liittyen.	49
Kuvio 19. Millä tavoin vanhemmat ovat tulleet tietoisiksi lapsen varallisuuteen ja edunvalvontaan liittyvistä asioista.	50

Taulukot

Taulukko 1. Lapsilisän määrä (Kela 2024b).	13
Taulukko 2. Lapsen ikä säästämisen alkaessa.	38
Taulukko 3. Lahjaverotuksen huomiointi lapselle säästettäessä.	46
Taulukko 4. Vastanneiden tietoisuus alaikäisen omaisuuteen liittyen.	47
Taulukko 5. Vastaajien tietoisuus alaikäisen edunvalvontaan liittyen.	48
Taulukko 6. Lapselle säästämisen ja sijoittamisen motiivit vanhempien näkökulmasta.	51

Käytetyt lyhenteet ja sanasto

Asuntoväestö	Asuntoväestöön kuuluvat Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmän mukaan vuoden lopussa varsinaisissa asunnoissa vakinaisesti asuvat henkilöt (Tilastokeskus n.d.)
HolhTL	Holhustoimilaki 1.4.1999/442
Lapsilisäl	Lapsilisälaki 21.8.1992/796
PerVL	Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on lapselle säästäminen ja sijoittaminen. Opinnäytteen teoriaosa tarjoaa kuvauksen yleisimmistä säästämisen ja sijoittamisen vaihtoehdoista, sekä perehdyttää lukijaa alaikäisen edunvalvontaan ja omaisuuteen liittyviin lainkohtiin ja verotuksellisiin tekijöihin.

Kohderyhmänä opinnäytetyölle ovat erityisesti alaikäisten lasten vanhemmat, mutta myös isovanhemmat ja muut mahdollisesti lapselle säästämisestä kiinnostuneet läheiset. Opinnäytetyön tarkoituksena on lisätä tietoisuutta lapselle säästämisen erilaisista vaihtoehdoista ja asioista, joita tulisi ottaa huomioon lapselle säästettäessä.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu säästämisen ja sijoittamisen peruspiirteistä ja yleisimmistä vaihtoehdoista. Verotuksen osalta tarkemmin on avattu lahjaverotuksen sekä ennakkoperinnön käsitteitä, sillä ne liittyvät usein myös lapselle säästämiseen ja siihen liittyvään verosuunnitteluun.

Holhustoimilakia sekä Digi- ja väestötietoviraston materiaaleja lähteenä käyttäen on tuotu esille tärkeimpiä lainkohtia ja muita tärkeitä huomioon otettavia asioita alaikäisen edunvalvontaan sekä omaisuuteen liittyen.

Viittaukset lainkohtiin on merkitty lyhenteitä apuna käyttäen tekstiin sen helppolukuisuuden edistämiseksi. Tekstissä käytetyt lakien lyhenteet löytyvät selitettynä lyhenteet ja sanasto- sivulta.

Opinnäytteen tutkimusotteena on kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena verkkokyselylomakkeen avulla alaikäisten lasten vanhemmille, jotka säästävät tai sijoittavat lapselle. Tämän avulla tutkimukseen saatiin perustietoa lapselle säästämisestä ja sijoittamisesta sekä selvitettiin vanhempien tietoisuutta teoreettisen viitekehysten aiheisiin liittyen.

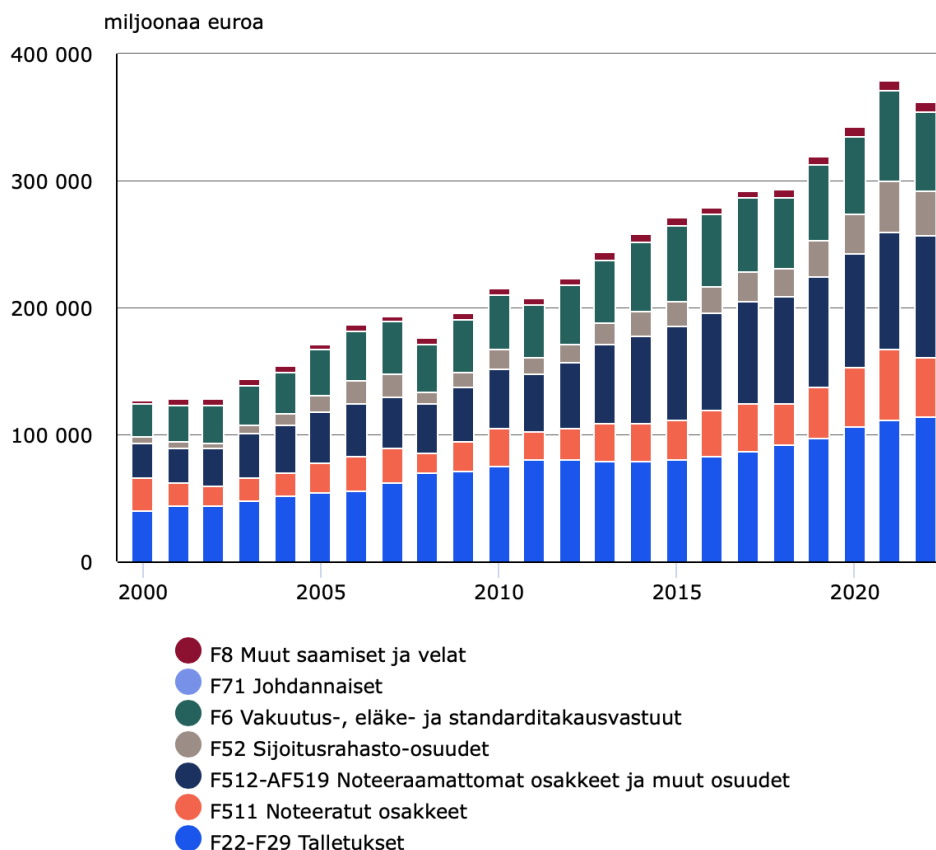
2 Yleistä säästämisestä ja sijoittamisesta

Sijoittaminen ja säästäminen ovat molemmat tapoja kartuttaa varoja, nämä käsitteet kuitenkin eroavat toisistaan tavoitteiden ja erilaisten riskien suhteen.

Säästämällä tarkoitetaan rahankäytön lykkäämistä nykyhetken sijasta tulevaan ajanhetkeen. Yleensä säästämisen motiivina on esimerkiksi varautuminen yllättäviin menoihin, tavoitteellinen säästäminen tulevaan hankintaan, vaurastuminen yleisesti tai eläkkeeseen varautuminen (Fasoúlas ym. 2019, 21). Säästäminen on yleensä vähäriskisempää sijoittamiseen verrattuna ja tämä näkyykin matalammassa tuotto-odotuksessa.

Sijoittaminen usein edellyttää ensin säästämistä. Alkuun pääseminen sijoittamisessa ei kuitenkaan vaadi suuria summia. (Hämäläinen 2014, 4–6.) Sijoittamista on esimerkiksi arvopapereilla käytävä kauppa, jonka tarkoituksena on tehdä voittoa. Sijoitukset tuottavat rahallista hyötyä esimerkiksi myyntivoittojen, osinkotulojen ja rahasto-osuuksien tuottojen muodossa. (Verohallinto 2022.) Perussääntönä sijoittamisessa on, että mitä isompi riski sijoittajalla on rahan menettämisestä, sitä suurempi tuotto-odotuksen pitää olla ja päinvastoin (Fasoúlas ym. 2019, 22).

Suosituin sijoitusmuoto Suomessa on jo pitkään ollut pankkitalletukset, vaikkakin niiden tuotto-odotuksen tiedetään olevan muihin sijoituskohteisiin verrattuna matala (Fasoúlas ym. 2019, 21). Kuvio 1 havainnollistaa sitä, miten suomalaisten kotitalouksien sijoituskohteet ovat muuttuneet vuosien 2000 ja 2022 välillä.

Kuvio 1. Suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarat aikavälillä 2000–2022 (Tilastokeskus 2023).

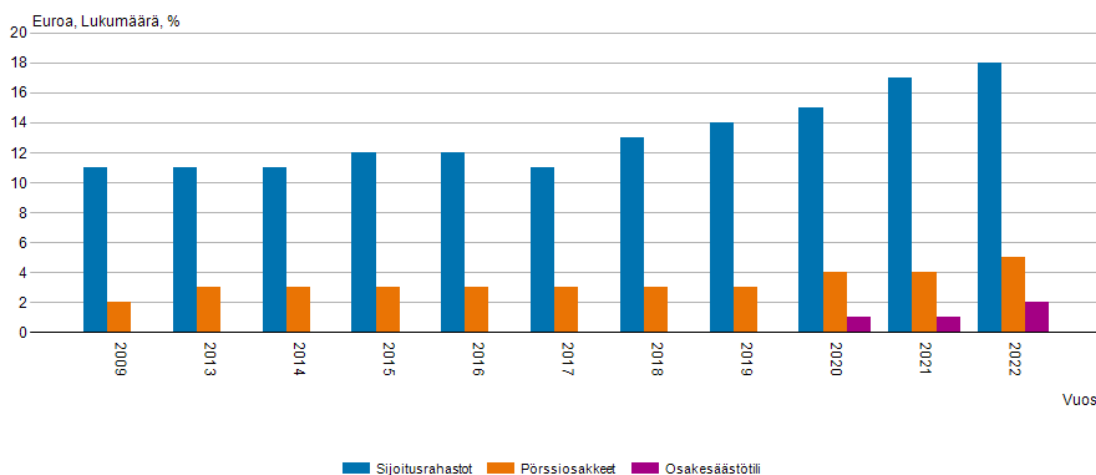
Kuvion 1 tarkastellulla aikavälillä suosituin sijoittamisen muoto on ollut pankkitalletukset. Toiseksi suosituimpana noteeraamattomat osakkeet ja osuudet ja kolmanneksi suosituimpana vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut. Noteeratut osakkeet ovat olleet suositumpia kuin sijoitusrahasto-osuudet.

Vuonna 2022 pörssiosakkeita tai sijoitusrahasto-osuuksia on omistanut 1,89 miljoonaa suomalaista eli 34,7% Suomen asuntoväestöstä (Kotitalouksien varallisuus 2022).

2.1 Lapselle säästämisen yleisyys Suomessa

Tilastokeskuksen mukaan noin 20% 0–15-vuotiaista omisti sijoitusrahastoja tai pörssiosakkeita vuoden 2022 lopussa (Kotitalouksien varallisuus 2022).

Nordean teettämän kyselytutkimuksen perusteella noin joka neljännen suomalaisen arvioidaan säästävän lapselle (Nordea 2024).

Kuvio 2. 0–15-vuotiaiden henkilöiden sijoitusrahastot, pörssiosakkeet ja osakesäästötilit aikavälillä 2009–2022 (Tilastokeskuksen tilastotietokanta, kotitalouksien varallisuus 2022).

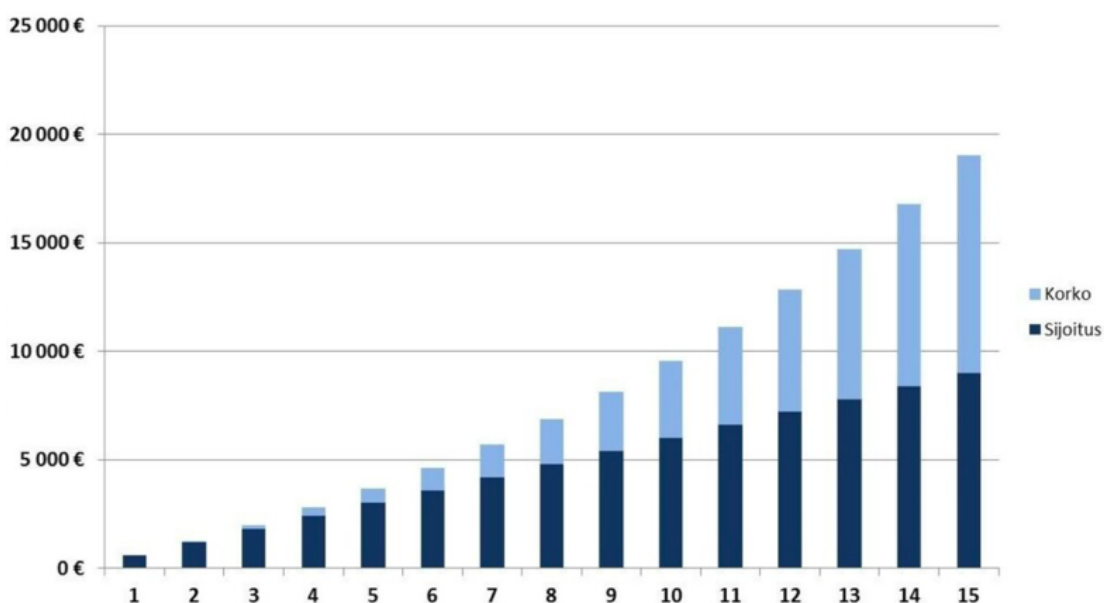
Kuviosta 2 voidaan havaita se osuus Suomen asuntoväestön 0–15-vuotiaita, jotka omistavat sijoitusrahastoja, pörssiosakkeita tai osakesäästötilin ja tapahtuneen muutoksen aikavälillä 2009–2022. Tällä aikavälillä sijoitusrahastoja omistavien prosentuaalinen osuus on kasvanut 6,3 prosenttiyksikköä ja pörssiosakkeita omistavien määrä on tuplaantunut, eli noussut 2,3 prosenttiyksiköllä.

Vuodesta 2017 alkaen alle 16-vuotiaiden nimissä olevien rahasto-osuuksien, osakesijoitusten ja osakesäästötilien määrä on ollut tasaisessa kasvussa. Tästä voidaan päätellä, että yhä useampi on aloittanut lapsensa nimiin sijoittamisen. Kuviosta 2 voidaan myös huomata, että rahastosijoittaminen on jo pitkään ollut

huomattavasti suositumpi vaihtoehto alaikäiselle sijoittamisessa verrattuna osakesijoituksiin ja osakesäästötiliin. (Tilastokeskuksen tilastotietokanta, kotitalouksien varallisuus 2022.)

2.2 Korkoa korolle

Sijoittamisen kannattavuus perustuu korkoa korolle- ilmiöön. Ilmiöllä tarkoitetaan sitä, että alkuperäinen sijoitettu säästösumma alkaa kerryttämään korkoa. Ajan kuluessa myös tälle aiemmin säästösummasta kertyneelle korolle alkaa kertyä korkoa, jos tuottoja ei nosteta pois sijoituksesta. Kun näin toimitaan pitkäjänteisesti, sijoittaja alkaa hyötyä koko ajan voimistuvasta korkoa korolle- ilmiöstä. Koron suuruus kasvaa vuosittain, vaikka uusia lisäsijoituksia ei enää tehtäisikään. (Pörssisäätiön aloittavan sijoittajan tietopankki n.d.).

Kuvio 3. Korkoa korolle -ilmiö 15 vuoden ajanjaksolla (Pörssisäätiön aloittavan sijoittajan tietopankki n.d).

Kuvion 3 laskelma perustuu 50 euron suuruiseen kuukausisijoitukseen, joka kasvaa osakemarkkinoille tyypilliseen tahtiin, jolloin sen vuosittainen tuotto eli

korkeus on 8 prosenttia. Kuviosta 3 nähdään, että korko osuus sijoituksen arvosta nousee kuukausittaisia sijoituksia suuremmaksi jo 15 sijoitusvuoden jälkeen.

Korkoa korolle –ilmiö hyödyttää eniten pitkällä aikajänteellä. Säästäminen ja sijoittaminen kannattaisi aloittaa mahdollisimman varhain myös lapselle, jotta korkoa korolle -ilmiöstä ehtisi hyötyä. (Pörssisäätiön aloittavan sijoittajan tietopankki n.d.)

2.3 Lapsilisä

Alle 17-vuotiaan lapsen elatusta varten maksetaan lain mukaisesti valtion varoista lapsilisää (LapsilisäL 1). Lapsilisää maksetaan lapsen vanhemmalle korvauksena lapsesta koituvista elinkustannuksista (Digi- ja väestötietovirasto 2024b). Lapsilisää aletaan maksaa lapsen syntymää seuraavan kuukauden alusta. Lapsilisän maksaminen päättyy siihen kuukauteen, jona lapsi täyttää 17 vuotta. (Kela 2024a.) Lapsilisä on lapsen vanhemmalle täysin verotonta tuloa. Lapsilisän saamiseen ei vaikuta perheen tulot tai omaisuus vaan se maksetaan samansuuruisena kaikille. (Kela 2024b.)

Taulukko 1. Lapsilisän määrä (Kela 2024b).

Lapsilisän määrä lapsiluvun mukaan	euroa kuukaudessa
Yhdestä lapsesta	94,88
Toisesta lapsesta	104,84
Kolmannesta lapsesta	133,79
Neljännestä lapsesta	173,24
Viidennestä ja jokaisesta seuraavasta lapsesta	192,69

Taulukosta 1 voidaan havaita, että lapsilisän määrä suurenee lasta kohden lapsiluvun mukaisesti. Edellytyksenä toisesta tai tätä useammasta lapsesta

maksettavaan korotukseen on se, että lapsilisien saaja on kaikkien lapsien osalta sama henkilö (Kela 2024b).

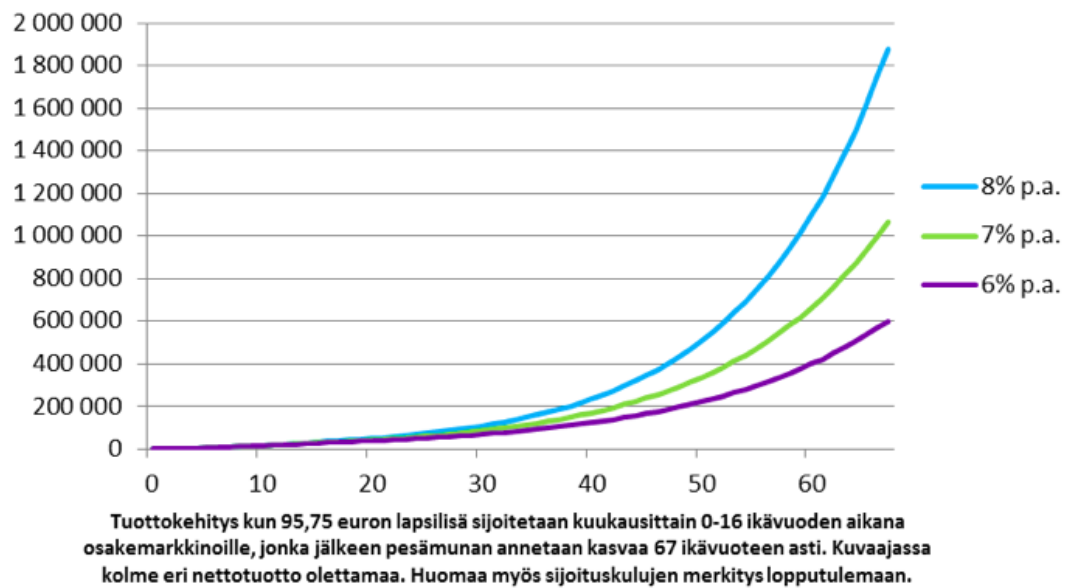
Vuoden 2024 huhtikuusta alkaen lapsilisään on maksettu 26 euron suuruista korotusta lapsen syntymästä sen kuukauden loppuun saakka, jona lapsi täyttää 3 vuotta. (Kela 2024b.) Yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta lapsilisän määrä tämän korotuksen kanssa on 120,88 euroa.

Yksinhuoltajalle maksetaan peruslapsilisän lisäksi yksinhuoltajakorotus lapsilisään. Yksinhuoltajakorotuksen määrä on tällä hetkellä 73,30 euroa. (Kela 2024b.) Yksinhuoltajalla tarkoitetaan lapsilisän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka on ennen lapsilisän maksukuukauden alkua muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi (LapsilisäL 7.3).

Ensisijaisesti lapsilisä on tarkoitettu käytettäväksi lapsen elinkustannuksiin. Lapsilisää voidaan kuitenkin käyttää lapselle säästämiseen tai sijoittamiseen siltä osin, kun sitä ei tarvita lapsen elatukseen. Lapsilisän maksukuukausia kertyy syntymää seuraavasta kuukaudesta aina 17-vuotiaaksi asti, yhteensä 204 kuukauden ajalta. Nykyisellä lapsilisän määrällä yhdestä lapsesta ilman yksinhuoltajan korotusta ja alle 3-vuotiaan korotus huomioiden, maksettujen lapsilisien kokonaismäärä on yhteensä noin 20 292 euroa. Lapselle kertyisi siis tämän verran pelkkiä säästöjä, jos lapsilisät siirretään säästöön.

Kun 94,88 euron suuruinen lapsilisä sijoitetaan joka kuukausi kokonaan osakkeisiin ja säästöt tuottaisivat osakemarkkinoille tyypilliseen tahtiin eli 8 prosentin vuosituotolla. Lapselle on tällöin kertynyt 17-vuotta täyttäessään 40 072 euroa. Jos laskelmassa huomioidaan alle 3-vuotiaasta maksettava korotus, on tämä säästösumma lapsen 17-vuotta täyttäessä 42 007 euroa.

On tärkeää huomioida, että jos lapsilisiä säästetään lapsen pankkitilille tai sijoitetaan lapsen nimiin, ne muuttuvat lapsen omaisuudeksi (Digi- ja väestötietovirasto 2024b).

Kuvio 4. Lapsilisien sijoittaminen ja sijoituksen arvonkehitys aikavälillä 0–60 vuotta (Paasi, 2015).

Kuvion 4 laskentaan on käytetty lapsilisän määränä 95,75 euroa, lapsilisän määrä on kuitenkin tällä hetkellä 94,88 euroa. Kuvioista voidaan havaita sijoituksen arvonkehitystä 6–8% vuosittaisella tuotto-odotuksella. Kuviossa ei ole huomioitu sijoituksesta aiheutuneita kuluja ja niiden vaikutusta lopputulokseen.

3 Alaikäisen edunvalvonta ja omaisuus

Alaikäisellä tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta.

Vajaavaltaiseksi määritellään kaikki alle 18-vuotiaat henkilöt (HolhTL, 1:2).

Vajaavaltaisen taloudellisista asioista vastaa edunvalvoja (HolhTL, 1:3.1).

Alaikäisen edunvalvojina ovat yleensä hänen huoltajansa yhdessä.

Tuomioistuin voi vapauttaa huoltajan edunvalvojan tehtävästä ja tarvittaessa määrätä muun henkilön alaikäisen edunvalvojaksi. (HolhTL, 1:4.1.) Jos vajaavaltaisella on useampia edunvalvojia, heidän tulee yhdessä huolehtia edunvalvojalle kuuluvista tehtävistä, jollei tuomioistuimessa ole päätetty tehtävien jaosta edunvalvojien kesken (HolhTL, 5:30.1).

Alaikäisellä ei ole oikeutta määrätä itse omaisuudestaan. Kaikki alaikäisen omaisuus kuitenkin kuuluu hänelle itselleen. Alaikäisen omaisuutta ovat esimerkiksi alaikäisen saamat lahjat ja hänen nimiinsä säästetyt varat ja sijoitusomaisuus. Omaisuudeksi lasketaan myös siitä saatu tuotto, kuten korko-, osinko- ja vuokratulot. (Digi- ja väestötietovirasto n.d.) Edunvalvojan tehtävänä on hoitaa alaikäisen omaisuutta siten, että omaisuus ja sen tuotto voidaan käyttää vain ja ainoastaan alaikäisen hyödyksi ja tyydyttämään hänen henkilökohtaisia tarpeitaan (HolhTL, 5:37.1). Lapsen omaisuutta ei siis saa käyttää esimerkiksi muiden perheenjäsenten elatukseen tai huoltajien henkilökohtaisten menojen kattamiseen. Lapsen varojen väärinkäyttö on vakavimmissa tapauksissa kavallus, vaikka tämä johtuisikin vanhempien tietämättömyydestä (Matintupa 2024).

Edunvalvojat eivät voi oman tahtonsa mukaan ottaa lainaksi alaikäisen omaisuudesta. Lapsen omaisuudesta lainaaminen on kuitenkin mahdollista, jos siihen on olemassa hyvät perustelut. Tässä tapauksessa lapsen edunvalvojan tulee hakea itselleen sijaista lapsensa edunvalvojaksi. Sijaistava edunvalvoja voi tehdä päätöksen lainaamisesta. Jotta sijaisena toimiva edunvalvoja voi lainauksen hyväksyä, tulee sen olla alaikäisen edun mukaista ja perusteltua.

Lainaamiseen tulee myös ensin hakea lupaa Digi- ja väestötietovirastolta. (Digi- ja väestötietovirasto 2024b; Matintupa 2024.)

Edunvalvojan toimintaa valvoo holhousviranomainen (Holhousvoimilaki 29.11.2019/1135, 6:46.1). Edunvalvojen toiminnan valvonta kuuluu Suomessa Digi- ja väestötietovirastolle, jonka tehtävänä on valvoa kaikkien alaikäisen edunvalvojen toimintaa. Edunvalvoja on veloitettu pyydettyä antamaan holhousviranomaiselle edunvalvontaa koskevat tiedot, tositteet ja asiakirjat alaikäisen omaisuuden hoidosta. (Digi- ja väestötietovirasto n.d.)

3.1 Holhousasioiden rekisteri

Alaikäisen omaisuuden arvon ylittäessä 20 000 euroa, alaikäisen edunvalvonta merkitään holhousasioiden rekisteriin. Rekisterimerkinnän jälkeen alaikäisen edunvalvoja on velvollinen antamaan holhousviranomaiselle vuosittain selvityksen alaikäisen omaisuuden hoidosta. Selvitys menneen vuoden tapahtumista tulee laatia aina seuraavan vuoden maaliskuun viimeiseen päivään mennessä. Edunvalvojan tulee itse oma-aloitteisesti ilmoittaa, kun alaikäisen omaisuuden arvo ylittää tämän 20 000 euron rajan. Ilmoitus tulee tehdä yhden kuukauden kuluessa rajan ylittymisestä toimittamalla omaisuusluettelo tai muu selvitys omaisuudesta Digi- ja väestötietovirastolle.

Rekisterimerkinnän poisto on mahdollista, jos alaikäisen omaisuuden arvo alenee pysyvästi 15 000 euroon tai sitä pienemmäksi. Kuitenkin jos omaisuuden aleneminen on aiheutunut edunvalvojan toimesta, joka ei ole ollut alaikäisen edun mukainen, merkintää rekisteristä ei poisteta. Rekisteristä poistaminen katkaisee edunvalvojan velvollisuuden vuosittaiseen tilin antoon alaikäisen omaisuuden hoidosta Digi- ja väestötietovirastolle. (Digi- ja väestötietovirasto n.d.)

3.2 Luvanvaraiset sijoituskohteet

Tiettyihin alaikäisen nimissä tehtäviin oikeustoimiin vaaditaan holhousviranomaisen eli Digi- ja väestötietoviraston lupaa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on se, että oikeustoimi on edun mukainen alaikäiselle. (Digi- ja väestötietovirasto n.d.) Luvanvaraisuuden tarkoituksena on suojella lapsen omaisuutta. Lapsen nimiin ei voi sijoittaa miten tahansa, koska lain mukaan lapsen omaisuudella ei saa ottaa liian suurta riskiä. (Thúren 2020.)

Erillistä lupaa lapsen varoja sijoittaessa ei tarvita Euroopan talousalueen ETA:n pörssissä myynnissä oleviin tuotteisiin. Rahastoihin sijoitettaessa lupaa ei tarvita, kun kyseessä on UCITS-merkitty rahasto. UCITS-merkinnän saa sijoitusrahasto, jonka sijoitustoiminnan riskien hajauttaminen noudattaa Euroopan Unionin UCITS-sijoitusrahastodirektiiviä. Osakkeisiin sijoitettaessa lapselle saa ilman erillistä lupaa sijoittaa kotimaisiin sekä ETA-alueen pörssiosakkeisiin. (Thúren 2020.)

Alaikäiselle luvanvaraisia sijoitustuotteita hankittaessa lupaa tulisi hakea ennen oikeustoimen suorittamista (Digi- ja väestötietovirasto n.d). Käytännössä luvan hakeminen tapahtuu lupahakemuksen täyttämällä edunvalvonnan asiointipalvelussa tai kirjallisesti. Mikäli alaikäinen, jonka omaisuuteen liittyvää lupaa haetaan, on täyttänyt 15-vuotta ja kykenee ymmärtämään mistä on kyse, liitetään lupahakemukseen kirjallisesti myös hänen mielipiteensä luvanvaraisesta oikeustoimesta. Luvan hakemisesta peritään myös lupamaksu, joka päämiehen ollessa alaikäinen, on 106 euroa yhtä päätöstä kohden. (Digi- ja väestötietovirasto 2024a.)

4 Yleisimmät vaihtoehdot lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen

Sijoituskohteista yleisimpiä ovat korkosijoitukset, osakesijoitukset yrityksiin sekä kiinteistösijoitukset. Sijoitukset voidaan jakaa suoriin ja välillisiin sijoituksiin. Suoria sijoituksista ovat esimerkiksi pörssiosakkeet, joukkolainat ja asuntosijoitukset. Välillisiä sijoituksia ovat esimerkiksi rahastot, jotka sijoittavat niihin sijoitettuja varoja eteenpäin moniin eri sijoituskohteisiin. Myös sijoitusvakuutukset ovat välillisiä sijoituksia, joihin voi sisältyä verotuksellisia etuja. Sijoittamiseen on tarjolla lukemattomia määriä erilaisia vaihtoehtoja. Sijoituskohteet eroavat toisistaan erilaisten ominaisuuksien kuten kulujen, tuottojen sekä riskin suhteen. (Kallunki ym. 2019, 60–61.)

4.1 Säästötili ja määräaikaistalletukset

Suomessa suosituin sijoitusmuoto on jo pitkään ollut pankkitalletukset, vaikkakin niiden tuotto-odotus on verraten matala. (Fasoulas ym. 2019, 21). Myös lapsille säästettäessä yleisintä on säästää lapsen pankkitilille. (Nordlund 2018, 123).

Pankkitilin avaaminen on helpoin tapa aloittaa lapselle säästäminen. Lapsen edunvalvojat voivat avata alaikäiselle lapselleen tilin asioimalla pankissa. Suurella osalla pankeista lapsen tilin avaaminen on myös mahdollista verkossa edunvalvojien omien verkkopankkitunnuksien avulla. (Nordlund 2018, 136–137.)

Säästötililtä talletukset eli säästöt ovat nostettavissa milloin tahansa. Määräaikaistalletustililtä sijoittaja voi nostaa talletuksensa vasta määräajan päätyttyä. (Kallunki ym. 2019, 63.) Säästötilien eli tavallisten käyttötilien korko on yleensä sidottu pankkien omiin prime-korkoihin. Säästötileiltä maksettava korko matalassa korkotasossa on lähes nolla. Määräaikaistalletukset ovat usein kiinteäkorkoisia. Korko on myös usein sitä korkeampi, mitä pidempi on sopimuksen sijoitusaika. Myös talletuksen määrällä on vaikutusta korkoon,

suurempiin talletuksiin maksetaan usein suurempaa korkoa. (Roine & Vaihekoski 2020, 9.)

Tilille säästämistä pidetään helppona ja matalariskisenä vaihtoehtona. Tilisäästäminen sopii riskiä kokonaan karttavalle säästäjälle. Talletukset ovat useimmiten riskittömiä tai vähäriskisiä. Pankkitalletusten riskiä pienentää talletussuoja. Talletussuojalla tarkoitetaan sitä, että valtio takaa talletukset tiettyyn euromääräiseen rajaan saakka. Suomessa talletussuojan pankkikohtainen raja on 100 000 euroa. Jos talletuksia omistetaan tämän rajan yli, ei talletuksia voida pitää täysin riskittömänä. Yleisesti talletusten riskejä kuitenkin pidetään matalina, sillä pankeilta vaaditaan tiettyjä vakavaraisuusehtoja. (Kallunki ym. 2019, 64.)

Pankkitilille säästettäessä inflaatio heikentää säästöjen ostovoimaa, ja varat menettävät arvoaan ajan saatossa (Nordlund 2018, 123). Pitkällä aikavälillä säästettäessä kannattaisi harkita myös tilisäästämistä tuottavampia vaihtoehtoja. Jos lapselle säästämisen aloittaa lapsen ollessa pieni, on sijoitushorisontin pituus yleensä yli 10 vuotta, jolloin kannattavaa on sijoittaa pankkitilin sijaan esimerkiksi osakkeisiin tai rahastoihin. (Thúren 2020.) Talletukset sopivat parhaiten lyhytaikaisiin ja enintään muutaman vuoden pituisiin sijoituksiin (Roine & Vaihekoski 2020, 10).

4.2 Osakkeet

Osake on omistusosuus sen kohteena olevasta yhtiöstä. Osakkeet ovat sijoituskohde, joilla haetaan tuottoa sijoitetulle pääomalle. Osakesijoituksen tuotto muodostuu osingosta ja osakkeen arvonnoususta. Osakkeen omistaminen yhtiöstä tuo sijoittajalle oikeuden osinkoon. Osingolla tarkoitetaan yhtiön osakkailleen jakamaansa voitto-osuutta. Yhtiö voi myös olla jakamatta osinkoa ollenkaan. Osakkeen arvonnousulla tarkoitetaan tilannetta, jossa osakkeesta maksettava hinta nousee osakkeen omistusaikana. Osakkeen arvonnousu realisoituu sijoittajalle vasta osaketta myydessä. (Osakeopas 2017, 4–5, 9.)

Kun sijoittaja ostaa yhtiöltä osakkeita, ne kirjataan arvo-osuuksina sijoittajan omalle arvo-osuustilille. Osakkeiden omistamista varten täten tarvitaankin henkilökohtainen arvo-osuustili eli AOT. Arvo-osuustilillä arvopapereita säilytetään sähköisessä muodossa. Arvo-osuustilillä voidaan säilyttää esimerkiksi osakkeita ja pörssinoteerattuja rahasto-osuuksia eli ETF:iä. (Lounasmeri 2023.) Kaikki osakeomistukset on mahdollista kirjata samalle arvo-osuustilille. Arvo-osuustilejä voi kuitenkin halutessaan omistaa myös useampia. Arvo-osuustilin voi avata missä tahansa arvo-osuustilejä pitävässä pankissa, pankkiiriliikkeessä tai arvopaperikeskuksessa. (Osakeopas 2017, 6.)

Arvo-osuustilin lisäksi osakkeisiin voidaan sijoittaa osakesäästötilin avulla. Osakesäästötili eli OST on osakesijoittamiseen tarkoitettu tili, joka muodostuu rahatilistä ja osakkeiden säilytystilistä. Osakesäästötilillä voi samanaikaisesti olla sekä rahaa että osakkeita. Henkilöllä voi olla omissa nimissään vain yksi osakesäästötili kerrallaan. (Verohallinto 2024b.) Jos vanhemman nimissä on jo osakesäästötili, voi hän silti avata oman osakesäästötilin alaikäiselle lapselleen.

Osakesäästötilille voi siirtää vain rahaa. Entuudestaan arvo-osuustilillä olevia osakkeita ei ole mahdollista siirtää osakesäästötilille. Osakesäästötilin avulla ei pääsääntöisesti pysty sijoittamaan muihin kuin pörssissä tai monenkeskisellä kauppapaikalla listattuihin osakkeisiin. (Fasoúlas ym. 2019, 171.) Arvo-osuustilistä poiketen osakesäästötilin avulla ei voida sijoittaa pörssinoteerattuihin rahastoihin eli ETF:iin. (Lounasmeri 2023).

Yhtenä osakesäästötilin etuna on pörssiosakkeiden osto ja myynti siten, ettei yksittäisistä myynneistä makseta veroa. Osakesäästötilin tuottoa verotetaan vasta siinä vaiheessa, kun sieltä nostetaan varoja. (Verohallinto 2024b.)

Osakesäästötilin tuotot ja voitot ovat tilin sisällä verovapaita, joten nekin kerryttävät korkoa korolle. Korkoa korolle -ilmiön seurauksena ja osakesäästötilin tuoman verotuksellisen edun vuoksi sinne sijoitetut varat kasvavat tehokkaammin kuin arvo-osuustilillä. Osakesäästötililtä on mahdollista nostaa vain siellä olevaa rahaa, ei osakkeita. Osakesäästötilin voi lopettaa koska tahansa. (Fasoúlas ym. 2019, 171–174.)

Vuodesta 2024 alkaen osakesäästötillille on voinut sijoittaa enintään 100 000 euroa. Rahan voi siirtää tilille joko kertatalletuksena tai useammassa osassa, jos tilille esimerkiksi halutaan säästää kuukausittain. (Verohallinto 2024b.)

Osakesäästötillillä olevien osakkeiden arvo voi nousta tai laskea tämän 100 000 euron talletusrajan yli tai alle. Raja koskee vain tilille siirretyn rahan määrää, ei osakeomistuksien arvoa. (Fasoúlas ym. 2019, 172.)

Pörssiosakkeisiin sijoittaminen on keino tulevaisuuteen varautumiseen sekä vaurastumiseen. Osakesäästäminen on yksinkertaista eikä myöskään vaadi kovin suurta aloituspääomaa. Osakkeet ovat likvidejä, eli ne voidaan melko nopeasti muuttaa takaisin rahaksi tarvittaessa. Osakesijoitukset sopivat parhaiten pitkäaikaissijoittamiseen ja kaikista sijoituskohteista ne ovat pitkällä aikavälillä olleet tuottavin vaihtoehto. Korkosijoituksiin, kuten esimerkiksi aiemmin mainittuihin talletuksiin verrattuna, osakkeet ovat tuottaneet noin 5 prosenttiyksikköä enemmän. Osakkeisiin kuitenkin liittyy myös suurempi riski kuin korkosijoituksiin, sillä riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä. Mitä pidempään osakkeita omistaa, sitä todennäköisemmin niiden arvo nousee omistusaikana. (Osakeopas 2017, 4–5.)

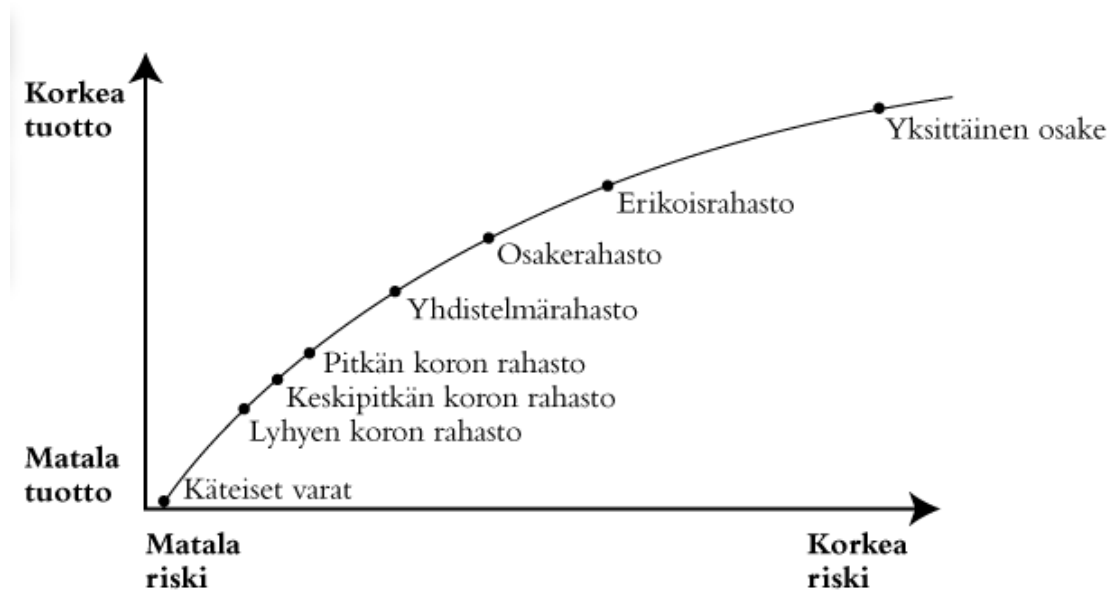
4.3 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastolla tarkoitetaan varojen kokonaisuutta, joka koostuu pääasiassa arvopapereista, kuten esimerkiksi osakkeista ja korkoinstrumenteista.

Sijoitusrahaston omistajia ovat siihen varojaan sijoittaneet henkilöt.

Sijoitusrahasto hajauttaa kerätyt varat eli sijoittaa nämä säästäjien osuudet useisiin eri arvopapereihin. Rahasto on jakautunut keskenään yhtä suuriin osuuksiin, jotka tuottavat kaikille omistajilleen yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. Rahaston hallinnointia hoitaa rahastoyhtiö, joka vastaa esimerkiksi rahaston sijoituspäätöksistä. Rahastoyhtiö ei omista rahastossa olevia arvopapereita, vaan ne kuuluvat osuuksien haltijoille eli rahastoon varojaan sijoittaneille. (Fasoúlas ym. 2019, 177; Kauppila ym. 2020, 37.)

Sijoitusrahaston varat sijoitetaan erilaisiin arvopapereihin sen mukaisesti, minkälaisen riskiprofiilin ja sijoitusstrategian sijoitusrahasto on valinnut säännöissään. Sijoitusrahastot voidaan jakaa sijoituskohteidensa perusteella kolmeen päätyyppiin, joita ovat: korkorahastot, osakerahastot ja yhdistelmärahastot. Sijoitusrahasto voi myös sijoittaa osan varoistaan korkoihin ja osan osakkeisiin, tällöin sitä kutsutaan yhdistelmärahastoksi. Edellä mainittujen lisäksi on olemassa myös monia muita sijoitusrahastovaihtoehtoja, kuten esimerkiksi indeksirahastot, hedgerahastot, vipurahastot ja rahastojen rahastot. (Fasoúlas ym. 2019, 177.) Edellä mainitut rahastot voidaan jakaa niiden sijoituspolitiikan perusteella tuoton ja riskin suhteen kuvion 5 mukaisesti.

Kuvio 5. Sijoituskohteiden vertailu niiden tuoton ja riskin suhteen (Kauppila ym. 2020, 40).

Lyhyen koron rahastot vastaavat tuotoltaan pankkitalletuksia ja niiden tavoitteena yleensä onkin pitkällä aikavälillä ylittää jonkin lyhyen Euribor-koron tuotto. Pitkän koron rahastoissa on korkeampi tuotto-odotus, mutta ne sisältävät suuremman riskin arvonlaskusta. Erikoisrahastolla eli vaihtoehtorahastolla viitataan rahastoon, jota ei ole UCITS-merkitty. (Kauppila ym. 2020, 40–41.)

Säästöpankki suosittelee osakerahastosijoituksen sijoitusajaksi vähintään 7 vuotta, sillä tätä lyhyemmällä aikavälillä sijoituksessa on suuret riskit.

(Säästöpankki n.d). Kuviosta on pääteltävissä, että mitä suurempaa tuottoa rahasto tavoittelee, sitä suurempi riski siihen sisältyy. Erikoisrahastot ovat usein luvanvaraisia lapselle sijoitettaessa niihin sisältyvän korkeahkon riskin takia.

Sijoitusrahaston tuotto perustuu rahaston sijoitusten tuottoon eli korkotuottoon, osinkotuottoon sekä sijoituskohteiden mahdolliseen arvonnousuun- tai laskuun (Kallunki ym. 2019, 117). Sijoitusrahastoja voidaan jaotella myös niiden tuotonjaon perusteella. Tuotto-osuudella tarkoitetaan rahaston osuutta, jolle maksetaan vuosittain tuottoa eli voitto-osuutta. Kasvuosuus on rahaston osuus, jolle voitto-osuutta ei jaeta. Kasvuosuuksissa tämä voitto-osuus lisätään sijoituksen pääomaan, jolloin sekin alkaa kerryttää tuottoa, aiemmin mainitun korkoa korolle- ilmiön mukaisesti. (Fasoúlas ym. 2019, 178.) Yksityishenkilöiden tekemät rahastosijoitukset ovat yleensä kasvuosuuksia (Kallunki ym. 2019, 117).

Sijoitusrahastolaissa sijoitusrahastot luokitellaan kahteen ryhmään: sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin sijoitusrahastoihin, eli ns. UCITS-sijoitusrahastoihin sekä vaihtoehtorahastoihin. UCITS-sijoitusrahastoille on laissa asetettu tarkat määräykset rahaston toiminnasta, kuten siitä, millaisiin kohteisiin rahaston varoja sijoitetaan ja miten riskit hajautetaan. UCITS-rahastoja säännellään kaikille EU-maille yhtenäisellä sijoitusrahastodirektiivillä, niin sanotulla UCITS-direktiivillä. Vaihtoehtorahastot puolestaan noudattavat EU:n vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevaa direktiiviä AIFMD:tä.

Vaihtoehtorahastot poikkeavat sijoitusrahastodirektiivin mukaisista siten, että ne voivat sijoittaa rahaston varoja laajemmin erilaisiin kohteisiin, sillä niiden sijoitustoiminta ei ole yhtä tiukasti säädeltyä. (Kallunki ym. 2019, 116.)

Alaikäiselle sijoitettaessa täytyy ottaa huomioon, että muut kuin UCITS-merkityt rahastot ovat luvanvaraisia sijoituskohteita. Muihin kuin UCITS-merkittyihin rahastoihin sijoittamiseen alaikäisen varoilla vaaditaan holhousviranomaisen lupaa, jota voi hakea Digi- ja väestötietovirastolta. (Thúren 2020; Digi- ja väestötietovirasto n.d.)

Vaikka lapselle osakkeisiin sijoittaminen on ollut kasvussa viime vuosina, useimmiten lapsille kuitenkin edelleen sijoitetaan rahastoihin. Rahastosijoitukset tehdään yleensä joko arvo-osuustilille tai sijoitusvakuutuksen avulla. (Kuikka 2023.)

4.4 Säästö- ja sijoitusvakuutustuotteet

Säästö- ja sijoitusvakuutustuotteilla tarkoitetaan pitkäaikaiseen säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitettuja vakuutuksia (Fine 2019). Vakuutussidonnaisten säästö- ja sijoitustuotteiden avulla voi rahastojen tapaan sijoittaa välillisesti korko- ja osakemarkkinoille. Vakuutusyhtiöiden tarjoamat säästämisen tuotteet voidaan jakaa sijoitusvakuutuksiin sekä säästövakuutuksiin. Molemmat näistä muistuttavat paljon muita tavanomaisia säästämisen muotoja, erotuksena näissä on se, että sijoitusvakuutus sisältää kuolemanvaraturvan.

Sijoitusvakuutukseen tulee kuolemanvaraturvan osalta määrätä edunsaaja. Edunsaajaksi voi halutessaan määrätä lapsen tai lastenlapset. (Kallunki ym. 2019, 128–129.)

Sijoitusvakuutuksen ideana on yksinkertaisesti se, että asiakas maksaa vakuutusyhtiölle vakuutusmaksuja, joita vakuutusyhtiö säilyttää asiakkaan puolesta ja jotka palautetaan asiakkaalle kertyneine tuottoineen sopimuksen päättyessä. (Turtiainen 2018, 133.) Sijoitus- ja säästövakuutuksiin voi säästää säännöllisesti esimerkiksi kuukausittain tai kertsijoituksena isomman summan (Kallunki ym. 2019, 129).

Sijoitusvakuutuksen omistaja voi pitkälti itse valita, miten hänen vakuutukseen maksamansa varat sijoitetaan. Vakuutusyhtiöt tarjoavat useita kohteita, kuten esimerkiksi sijoitusrahastoja, osakkeita tai joukkovelkakirjalainoja.

Vakuutuksenottaja voi valita yhden tai useampia kohteita, joihin hänen säästönsä sijoitetaan. Riski vakuutussäästön arvosta on aina vakuutuksenottajalla, ei vakuutusyhtiöllä. (Turtiainen 2018, 134.) Muiden sijoituskohteiden tapaan säästö- ja sijoitusvakuutuksissakin riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä (Fine n.d).

Tyypillisesti säästö- tai sijoitusvakuutus on joko korkosidonnainen tai sijoitussidonnainen. Korkosidonnaisella tarkoitetaan, että säästöille kertyy tuottoa sovitun laskuperuste koron ja muiden hyvitysten perusteella. (Fine n.d.) Muut hyvitykset ovat määrältään täysin vakuutusyhtiön päätettävissä ja ne yleensä perustuvat vakuutusyhtiön vuosittaiseen tulokseen eikä niitä välttämättä makseta jokaisena vuonna. Korkosidonnaiset vakuutustuotteet muistuttavat tuotoiltaan pankkitalletuksia, sillä osa niiden tuotosta on ennustettavaa sen perustuessa vakuutusyhtiön tarjoamaan laskuperustekorkoon. (Kallunki ym. 2019, 129.) Sijoitussidonnaisella vakuutuksella tarkoitetaan, että tuotteen arvonkehitys on laskennallisesti sidottu valittuihin sijoituselementteihin. Sijoitussidonnaisissa tuotteissa on riski pääoman menettämisestä, ellei alkupääomaa ole erikseen turvattu. (Fine n.d.) Sijoitussidonnaisia vakuutustuotteita voidaan verrata rahastosijoittamiseen, sillä niiden tuotto on täysin riippuvainen vakuutukseen liitettyjen sijoitusten arvon kehityksestä ja usein tämänkaltaiset vakuutukset liitetäänkin rahastoihin (Kallunki ym. 2019, 130).

Aiemmin vakuutussidonnaisiin sijoitustuotteisiin on sisältynyt veroetuja muihin sijoitusmuotoihin verrattuna. Verotuksessa tapahtuneiden muutoksien seurauksena vakuutussidonnainen sijoittaminen on nykyään verotukselliselta hyödyltään melko samankaltaista muiden sijoitusmuotojen kanssa. Sijoittamisessa tärkeää on vertailla eri sijoitusmuotojen tuotto-odotuksia kaikkien kulujen ja verojen jälkeen, löytääkseen omiin tarpeisiinsa optimaalisimman vaihtoehdon. (Kallunki ym. 2019, 130.)

5 Verotus ja verosuunnittelu

Onnistuneiden sijoitusten lisäksi rahaa voidaan sijoitustoiminnassa ansaita myös verosuunnittelulla. Verosuunnittelulla tarkoitetaan verotuksellisten vaikutusten huomioon ottamista sijoitustoiminnassa. Kun verosuunnittelua tehdään onnistuneesti, voidaan sen avulla alentaa maksettavien verojen määrää ja täten lisätä sijoituksista käteen jäävää nettotuottoa. Koska verotuksella on merkittävä vaikutus sijoittamisesta saatavaan lopulliseen tuottoon, on kannattavaa ottaa huomioon verotuksellisia tekijöitä myös lapselle varoja siirrettäessä. (Fasoúlas ym. 2019, 29.) Tässä luvussa käsitellään lapselle säästämisen ja sijoittamisen näkökulmasta oleellisia verolajeja, kuten lahjaveroa ja ennakoperintöä.

Lahjaverotuksen sekä onnistuneen verosuunnittelun kannalta on oleellista ymmärtää lahjan määritelmä verotuksessa (Fasoúlas ym. 2019, 333). Lahjalla tarkoitetaan omaisuuden siirtymistä henkilöltä toiselle ilman korvausta. Sama lahjanantaja voi antaa kolmen vuoden aikana 4999,99 euron arvosta lahjoja ilman veroseuraamuksia. Jos saman lahjanantajan kolmen vuoden aikana antamien lahjojen arvo on 5000 euroa tai enemmän, maksetaan lahjasta lahjaveroa. (Verohallinto 2023a.) Rahalahjojen lisäksi lahjana huomioidaan myös muut varojen siirrot kuten arvopaperit, rahasto-osuudet, asunto-osakkeet, kiinteistöt ja esineet, jotka luovutetaan henkilöltä toiselle vastikkeetta. (Verohallinto 2024a).

Lahjaverosta vapaita ovat sellaiset lahjoitukset, jotka on tarkoitettu käytettäväksi lahjansaajan koulutukseen, kasvatukseen tai elatukseen. Edellytyksenä verovapaudelle on, että lahjoitus voidaan käyttää vain edellä mainittuihin tarkoituksiin. (Fasoúlas ym. 2019, 345.)

Velvollisuus lahjaveron suorittamiseen alkaa siitä, kun lahjansaaja saa lahjan haltuunsa. Alaikäisen saadessaan vanhemmiltaan lahjan, joka katsotaan veronalaiseksi, alkaa verovelvollisuus lahjoituksen teosta. (PerVL, 3:20.1.) Eri antajilta saadut lahjat verotetaan erikseen. (PerVL, 3:20.3) Lapsen molemmat vanhemmat voivat erikseen lahjoittaa lapselleen varoja kolmen vuoden aikana

alle 5000 euron arvosta verovapaasti. Vanhemmat voivat kumpikin erikseen säästää lapselleen 138 euroa kuukaudessa ilman veroseuraamusta. Tällöin lahjaveron raja ei ylity, jos lapselle ei tehdä muita lahjoituksia. Lahjansaaja on velvollinen tekemään veroilmoituksen saamastaan lahjasta kolmen kuukauden kuluessa lahjan saantihetkestä (Valtiovarainministeriö 2024). Alaikäisen lapsen puolesta lahjaveroilmoituksen tekee huoltaja (Verohallinto 2023b).

Maksettavan lahjaveron määrään vaikuttavat lahjan arvo ja veroluokka. Veroluokka määritetään lahjanantajan ja lahjansaajan välisen sukulaisuussuhteen perusteella. Verohallinnon verkkosivuilla olevan lahjaverolaskurin avulla on mahdollista alustavasti arvioida maksettavaksi tulevan lahjaveron määrää. (Verohallinto 2023c.)

Vanhemman elinaikanaan rintaperilliselle eli esimerkiksi lapselleen tai lapsenlapselleen antamaa lahjaa pidetään yleensä ennakkoperintönä. Ennakkoperintö on lahja, josta maksetaan lahjaveroa. Jos lahja on määritetty ennakkoperinnöksi, se otetaan huomioon lisäksi perinnönjaossa ja siten myös perinnön verotuksessa. (Verohallinto 2024a). Ennakkoperintö-käsitteen taustalla on oletama, ettei perittävä haluaisi suosia yhtä rintaperillistään toisten kustannuksella. Tämän takia ennakkoperintö vähennetään sen saajan perintöosuudesta ja lopputuloksena kaikki perilliset saavat perinnöstä tasavertaisesti. (Fasoúlas ym. 2019, 347.)

Lahjaa ei pidetä ennakkoperintönä, jos kaikki rintaperilliset ovat saaneet samansuuruiset lahjat tai lahjan saanut on ainoa rintaperillinen. Lahjaa ei myöskään luokitella ennakkoperinnöksi, jos lahjanantaja on erikseen määrännyt lahjakirjassa, että lahjaa ei tule ottaa huomioon ennakkoperintönä. (Verohallinto 2024a).

Verosuunnittelun näkökulmasta lahjakirjassa kannattaisi ilmaista selkeästi, että kyseessä ei ole ennakkoperintö. Ennakkoperinnöt lasketaan ilman ajallista rajausta yhteen perintöosuuden kanssa. Progressiivisen veroasteikoin vuoksi ennakkoperinnöksi luokiteltavat lahjat nostavat lopullisesta perinnöstä maksettavan veron määrää. (Sijoittajan vero-opas 2022, 59.)

Jos lahjanantaja kuitenkin kuolee kolmen vuoden kuluessa lahjan antamisesta, annettu lahja huomioidaan perintöverotuksessa, vaikka sitä ei muussa tapauksessa olisi määritelty ennakkoperinnöksi (Verohallinto 2024a.)

6 Tutkimusmenetelmä ja toteutus

Opinnäytetyön empiirisen tutkimuksen tutkimusote on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla voidaan selvittää lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Määrällisen tutkimuksen edellytyksenä on riittävän suuri sekä edustava otos kohderyhmästään. (Heikkilä 2014, 13–15.) Kvantitatiivisen tutkimuksen yhtenä perinteisenä tutkimustyyppinä ovat survey-tutkimukset. Survey-tutkimuksella tarkoitetaan esimerkiksi aineiston keruuta kyselyn avulla. Survey-tutkimus on standardoitu eli vakioitu aineistonkeruu menetelmä. Vakioinnilla tarkoitetaan sitä, että kaikilta kyselyyn vastanneilta kysytään sama asiasisältö täysin samalla tavalla. (Hirsjärvi ym. 2007, 188.) Aineistonkeruussa kyselylomaketutkimus sopii suurelle ja hajallaan olevalle joukolle ihmisiä. Yhtenä kyselylomakkeen etuna on vastaajien anonymiteetti. (Vilkkä 2021, 94.)

Primääristä tutkimusaineistoa ovat empiiriseen tutkimukseen hankitut tiedot, jotka on kerätty kyseistä tutkimusta varten (Heikkilä 2014, 13). Tässä työssä primäärisen tutkimusaineiston keruuseen käytetyn kyselylomakkeen kysymykset ovat monivalintakysymyksiä eli strukturoituja kysymyksiä, joissa vastaajalle on asetettu valmiit vastausvaihtoehdot sekä sekamuotoisia, joissa osa vastausvaihtoehdoista on annettu, mutta vastaajalla on mahdollisuus valita avoin kysymys. Sekamuotoinen kysymys on toimiva, jos epäillään, että kaikkia vastausvaihtoehtoja ei varmuudella tiedetä etukäteen. Monivalintakysymykset ovat vakioituja, joka edesauttaa tulosten vertailukelpoisuutta. (Vilkkä 2021, 106.) Sekamuotoisia kysymyksiä on tämän tutkimuksen kyselylomakkeessa käytetty esimerkiksi siten, että valmiit vaihtoehdot ovat tämän opinnäytetyön teoriaosan mukaisia, mutta vastaajalla on vaihtoehtona vastata myös muuta avoimeen kohtaan. Käytetyssä kyselylomakkeessa oli lisäksi yksi täysin avoin kysymys, joka liittyi lapselle säästämisen motiiveihin. Kyselylomakkeen kysymyksien tarkoitus oli pohjautua tämän opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen.

Kyselylomaketta tulisi aina testata ennen varsinaisen mittauksen aloittamista. Testaamisella tarkoitetaan muutaman perusjoukkoa edustavan henkilön arviointia kyselylomakkeen toimivuudesta. Riittävänä määränä lomakkeen testaamiseen pidetään 5–10 henkilöä. Kyselylomaketta testaavilta henkilöiltä voidaan saada arviota kysymysten ja vastausohjeiden selkeydestä, kyselylomakkeen pituudesta ja vastaamiseen kuluneesta ajasta. (Heikkilä 2014, 58; Vilkkä 2021, 108.) Tämän tutkimusosan kyselylomaketta testattiin ennen sen varsinaista käyttöönottoa 5 kohderyhmään kuuluvan vapaaehtoisen henkilön avulla. Testauksen perustella saatiin arvio vastaamiseen kuluva ajasta sekä kyselylomakkeen toimivuudesta. Kyselyn vastaamiseen kuluva aika-arviota käytettiin hyödyksi esimerkiksi kyselyn saatetekstissä.

Kvantitatiivinen tutkimus toteutettiin Webropol-palvelun kautta luodun verkkokyselylomakkeen avulla. Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen pohjautuen selvittää miten vanhemmat säästävät tai sijoittavat lapsilleen sekä vanhempien tietoisuutta lapselle säästämiseen liittyvistä lainkohdista ja verotuksesta. Kyselytutkimuksen kohderyhmänä olivat alaikäisten lasten vanhemmat, jotka säästävät tai sijoittavat lapsen nimiin. Kerättyjen vastausten todenmukaisuuden ja vastaajan tietoturvan takaamiseksi oli kyselyyn vastaaminen täysin nimetöntä, eikä vastaajat täten ole tunnistettavissa antamiensa vastausten perusteella.

Primäärisen tutkimusaineiston kerääminen suoritettiin lähettämällä verkkokyselylomake saatetekstin kanssa Facebookin välityksellä muutamiin erilaisiin pienten lasten vanhemmille suunnattuihin sekä sijoittamisesta kiinnostuneiden Facebook ryhmiin. Kyselylomake lähetettiin yhteensä 4 eri Facebook ryhmään, joista 2 oli pienten lasten vanhemmille suunnattuja ja 2 yleisesti sijoittamisaiheisia.

Kysely oli avoinna aikavälillä 07.03.-13.03.2024, jonka aikana vastauksia kerättiin 362 kappaletta. Verkkokyselylomakkeella pyrittiin tavoittamaan mahdollisimman suuri määrä vastauksia tutkimuksen kohderyhmältä, jotta tutkimuksen tulokset olisivat mahdollisimman luotettavia. Kysely koostui

yhteensä 16 kysymyksestä ja yhdestä vapaaehtoisesta lisäkysymyksestä, kyselylomake liitteenä (Liite 1).

Kysely avattiin 597 kertaa, joista 362 päättyi kyselyn täyttämiseen. Kyselyn saatetekstin ja linkin voidaan arvioida tavoittaneen ainakin 597 henkilöä. Vastausprosentti kyselyn avanneista henkilöistä määriteltynä oli 60 prosenttia. Määrällisen tutkimuksen riittävä vastausmäärä on myös riippuvainen tutkimustilanteesta. Riittävänä määränä tilastollisen analyysin laatimiseen voidaan kuitenkin pitää yleensä vähintään 100 vastaajaa. (Kananen 2015, 264.) Kyselyn kuudennessa kysymyksessä selvitettiin sitä, säästääkö tai sijoittaako vastaaja lapselleen. Kuusi henkilöä oli vastannut kysymykseen kieltävästi, joten kyselyn tulosten selkeyttämiseksi nämä vastaukset jätettiin kokonaan pois tarkastelusta, sillä kyselyn kohderyhmänä olivat lapselleen säästävät ja sijoittavat vanhemmat. Kyselyn seuraavassa luvussa käsitellyt tulokset perustuvat 356 vastaukseen.

6.1 Tutkimuksen arviointi

Määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen arviointiin voidaan käyttää validiteettia ja reliabiliteettia. Näiden käsitteiden avulla voidaan tarkastella tehdyn tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä. (Vilkka 2021, 193–194.)

Tutkimusta voidaan pitää pätevänä eli validina, kun sen tutkimusmenetelmä tai mittari on onnistunut mittamaan sitä, mitä tutkimuksen oli tarkoitettu mittaavan. Validiteetilla tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että tutkittavat ovat ymmärtäneet kyselylomakkeen kysymykset tarkoitettulla tavalla. Tutkimustuloksen vääristymiseen johtaa esimerkiksi se, jos tutkittava on ymmärtänyt kysymyksen eri tavoin, kuin oli tarkoitettu. (Heikkilä 2014, 27–28; Vilkka 2021, 193–194).

Tutkimuksen luotettavuudella eli reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimustuloksen tarkkuutta. Mittausta voidaan pitää luotettavana tutkimustulosten ollessa ei-sattumanvaraisia sekä toistettavia. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että sama vastaaja antaisi saman vastauksen tutkijasta riippumatta, jos tutkimus toistettaisiin. (Heikkilä 2014, 28; Vilkka 2021, 194.)

Tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää toiseen aikaan tai paikkaan. (Heikkilä 2014, 28; Vilka 2021, 194). Tämän tutkimuksen osalta tulokset eivät siis ole yleispäteviä, sillä ne ovat ajallisesti sidottuja tutkimuksen suoritusajaksi.

Tätä tutkimusta voidaan pitää luotettavana, sillä se edustaa melko kattavasti haluttua perusjoukkoa, alaikäiselle lapselleen säästäviä vanhempia. Mittauksen satunnaisuutta on pyritty vähentämään tarjoamalla vastaajalle laajat vastausvaihtoehdot tarvittaessa avoimella vastausvaihtoehdolla sekä pitämällä osa kysymyksistä vastaajalle vapaaehtoisina. Jotta tutkimus olisi mahdollisimman validi on kyselylomake laadittu huolellisesti opinnäytetyön teoriaosaan pohjautuen ja testattu perusjoukolla ennen sen varsinaista käyttöönottoa. Tutkimuksen otosta, 356 vastaajaa, voidaan pitää määrällisesti laajana ja tilastolliseen tutkimukseen riittävänä.

7 Kyselytutkimuksen tulokset

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyön empiirisen tutkimuksen tuloksia. Tulosten analysointiin on käytetty Webropolin Professional statistics-työkalua sekä Exceliä. Kyselylomakkeen kysymykset on jaettu kuuteen eri ryhmään: vastaajien perustiedot (kysymykset 1–5), säästäminen lapselle (6–11), lapsilisän käyttötarkoitus perheissä (12), verotuksen vaikutus (13), tietoisuus lapsen omaisuuden ja edunvalvonnan lainkohdista (14–16) ja lapselle säästämisen ja sijoittamisen motiivi vanhemman näkökulmasta (17).

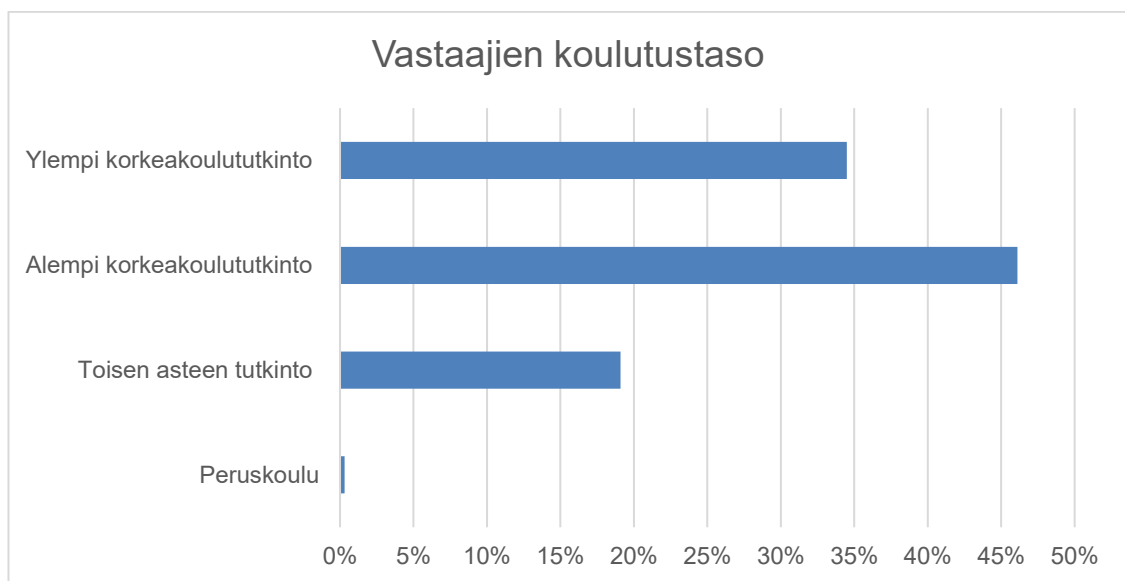
7.1 Vastaajien perustiedot

Kysymyksissä 1–5 selvitettiin vastaajien perustietoja. Kysytyt perustiedot olivat vastaajan ikä, koulutustaso, tulotaso, alaikäisten lasten määrä ja huoltajuus lapsiin.

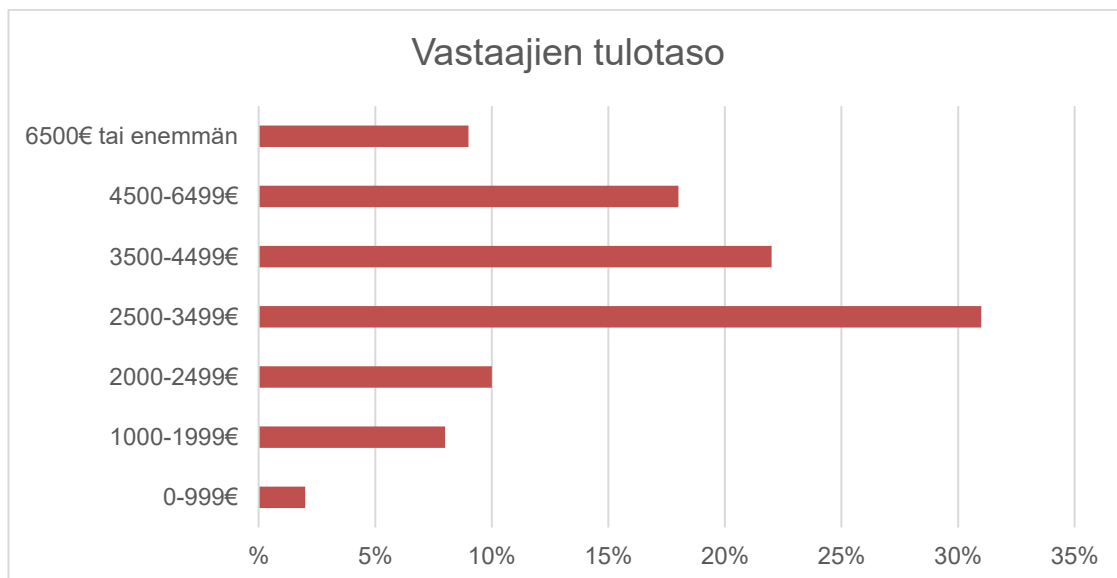
Kuvio 6. Vastaajien ikäjakauma.

Ensimmäisessä kysymyksessä selvitettiin vastaajien ikää kuuden vastausvaihtoehdon avulla. Kyselyyn vastanneista vain 1% oli 18–24-vuotiaita ja 2% yli 50-vuotiaita. Suurin osa vastaajista (41%) oli 31–37-vuotiaita. Vastanneista vanhemmista 24–30-vuotiaita oli 18 prosenttia, 38–44-vuotiaita vajaa kolmasosa (28%) ja 45–50-vuotiaita joka kymmenes (10%) vastaaja.

Kuvio 7. Vastaajien koulutustausta.

Toisessa kysymyksessä kartoitettiin vastaajien koulutustaustaa. Vastaajista vain yhdellä henkilöllä korkeimpana suoritettuna koulutuksena oli peruskoulu. Melkein puolet vastaajista (46%) oli suorittanut alemman korkeakoulututkinnon. Ylemmän korkeakoulututkinnon oli suorittanut yli kolmasosa (35%) vastaajista. Toisen asteen tutkinto korkeimpana koulutuksena oli melkein neljäsosalla (19%) vastaajista.

Kuvio 8. Vastaajien kuukausiansiot bruttona.

Kolmannessa peruskysymyksessä selvitettiin vastaajien tulotaso ennen verojen ja lakisääteisten maksujen vähennyksiä eli bruttona. OECD:n määritelmän mukaisesti keskituloiseksi määritellään henkilö, jonka käytettävissä olevat tulot ovat yli 75 prosenttia ja alle 200 prosenttia mediaanitulosta. Suomen palkkarakennetilastoon sovellettuna tämä tarkoittaa, että keskituloiseksi määritellään kaikki 2486–6630 euroa kuukausitasolla tienaat. Suurituloisilla tarkoitetaan tätä suurempia kuukausiansioita tienavia ja pienituloisilla tätä alhaisempia. (Pikkuaho 2023.)

Vastanneista 2 prosentilla kuukausiansiot ovat alle 1000 euroa kuukaudessa. 1000–1999 euroa tienasi 8 prosenttia vastanneista ja 2000–2499 tienasi joka kymmenes vastaaja (10%). Kyselyyn vastanneista yhteensä viidesosa (20%) on OECD:n määritelmän mukaan pienituloisia.

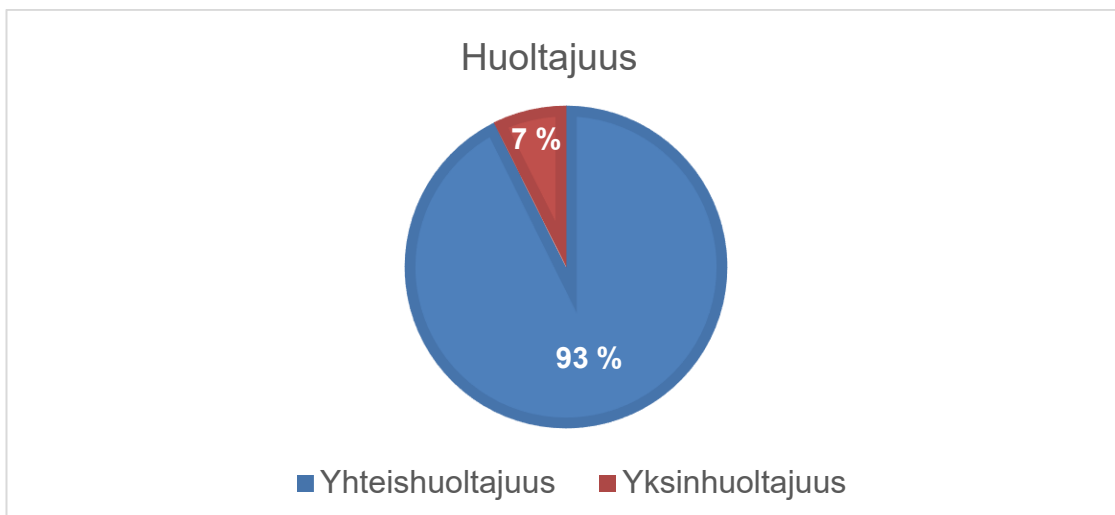
Suurin osa vastanneista 31 prosenttia, tienasi 2500–3499 euroa kuukausittain. Palkkarakennetilaston mukaan mediaanipalkka Suomessa on 3315 euroa, joka sisältyy tähän vastausvaihtoehtoon (Pikkuaho 2023). Vastanneista 22 prosenttia tienasi 3500–4499 euroa kuukaudessa ja 18 prosenttia 4500–6499 euroa. Kolme neljästä kyselyyn vastanneesta (75%) oli OECD:n määritelmän mukaisia keskituloisia.

Vastaajista alle kymmenesosa (9%) tienasi 6500 euroa tai enemmän, näin ollen OECD:n määritelmän mukaisia suurituloisia.

Kuvio 9. Alaikäisten lasten määrä taloudessa.

Neljännän peruskysymyksen tavoitteena oli selvittää, kuinka monen alaikäisen lapsen vanhempi kyselyyn vastaaja on. Yhden lapsen vanhempia oli 40 prosenttia kyselyyn vastanneista. Puolet (50%) oli kahden lapsen vanhempia. Kolmen lapsen vanhempia oli lähes joka kymmenes (9%). Alaikäisiä lapsia 4 tai enemmän oli hyvin pienellä osalla (1%) vastaajista.

Kuvio 10. Alaikäisten lasten huoltajuus.

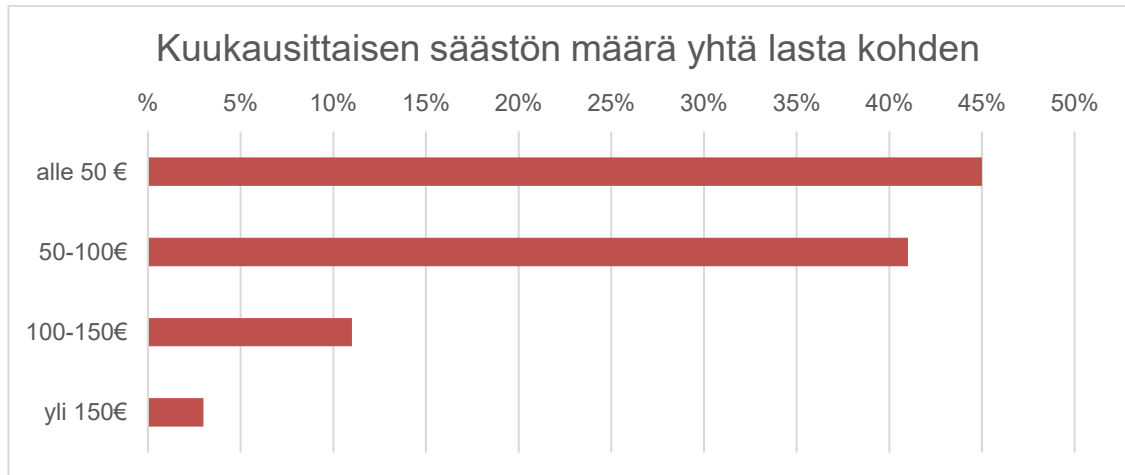
Viimeisessä peruskysymyksessä selvitettiin vastaajien huoltajuutta alaikäisiin lapsiinsa. Enemmistöllä vastaajista (93%) oli yhteishuoltajuus lapsen toisen huoltajan kanssa. Vastaajista alle kymmenesosa (7%) oli lapsen tai lastensa yksinhuoltaja.

7.2 Säästäminen lapselle

Kysymyksessä 7 selvitettiin lapsen ikää säästämisen alkaessa. Tähän kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista, sillä useamman lapsen vanhemmille vastaaminen saattoi olla hankalaa, jos lapset ovat olleet eri ikäisiä. Tähän kysymykseen vastasi 181 henkilöä, noin puolet kaikista kyselyyn vastanneista (51%). Lapsen ikä säästämisen alkaessa on keskiarvoltaan ollut 2,3 vuotta ja mediaanilta 1 vuoden.

Taulukko 2. Lapsen ikä säästämisen alkaessa.

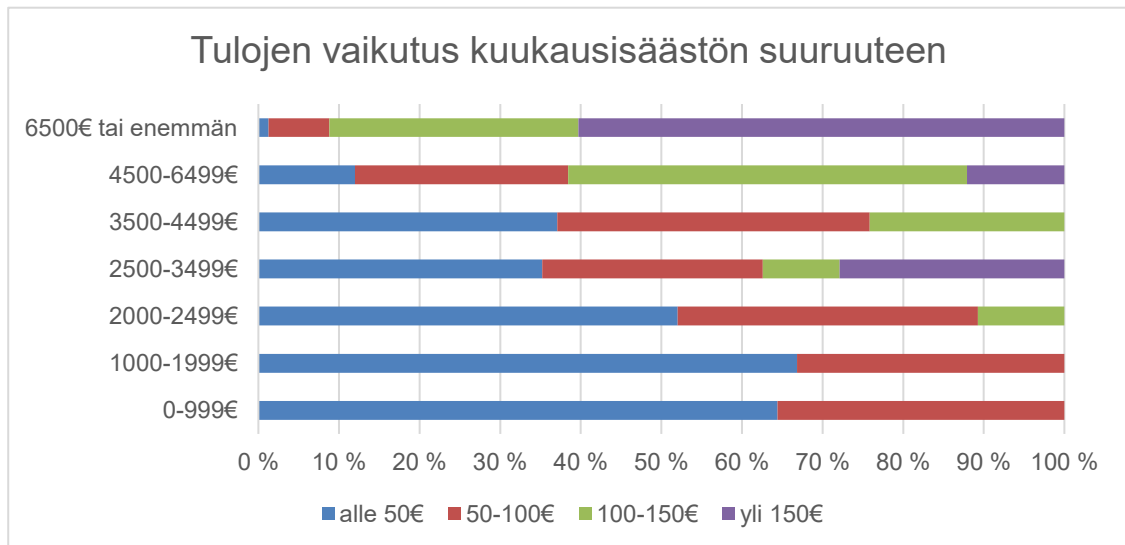
Vastauksia	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
181	2,3	1,0	424,0	3,6

Kuvio 11. Kuukausittain säästetty summa lapselle.

Kahdeksannessa kysymyksessä selvitettiin lapselle säästettävää summaa kuukausittaisella tasolla. 46 prosenttia vastanneista säästää lapselleen alle 50 euron suuruisen summan kuukaudessa. 41 prosenttia säästää lapselle yli 50 euroa, mutta alle 100 euroa. 100–150 euroa lapselleen kuukaudessa säästää 11 prosenttia vastanneista. Vain muutama (3%) vastasi säästävänsä lapselleen yli 150 euroa.

Verovapaasti lapselleen voi sijoittaa 138 euroa kuukaudessa, joka saattaa selittää yli 150 euroa säästävien pientä määrää vastaajissa. Nordean vuonna 2022 teettämän kyselyn mukaan lapsille säästetään keskimäärin 50 euroa kuukaudessa (Nordea 2022).

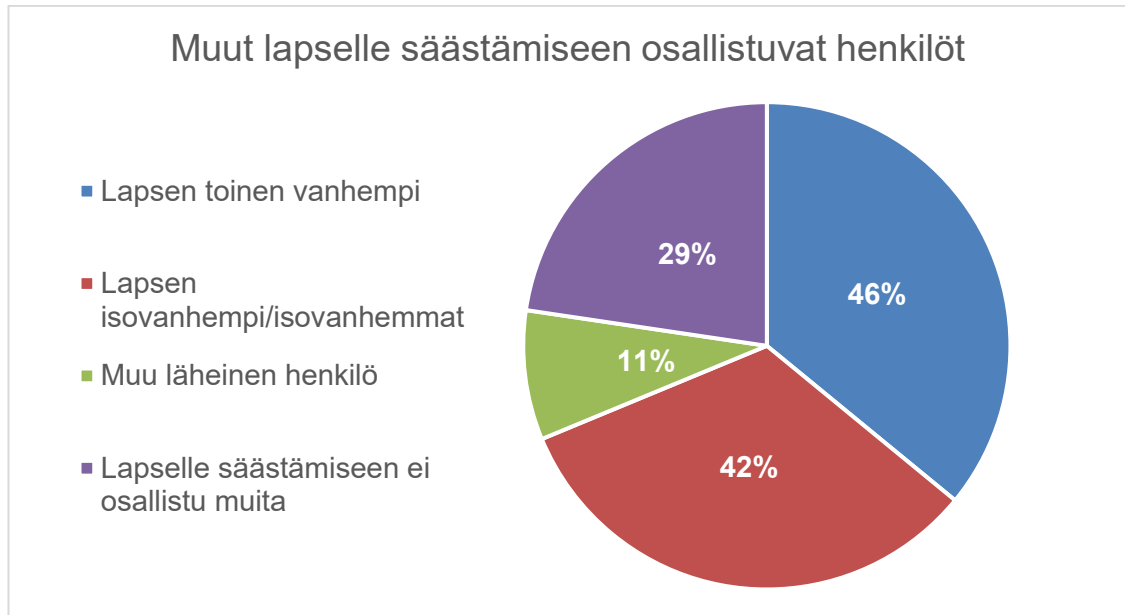

Kuvio 12. Kuukausisäästön riippuvuus vanhemman tulotasosta.

Lähitapiolan vuonna 2021 teettämän katsauksen perusteella korkeampia ansioita tienaavilla vanhemmilla lapselle säästäminen on selvästi yleisempää, kuin pienituloisilla. Perheen tuloilla voidaan katsauksen katsoa olevan vaikutusta siihen, säästetäänkö lapselle. (Lähitapiola 2021.) Nordean mukaan yleinen syy siihen miksi lapselle ei säästetä, on se, että ylimääräistä rahaa säästämiseen ei ole. (Nordea 2020). Vanhempien tulotason tiedetään ainakin joiltakin osin siis vaikuttavan siihen, säästetäänkö lapselle.

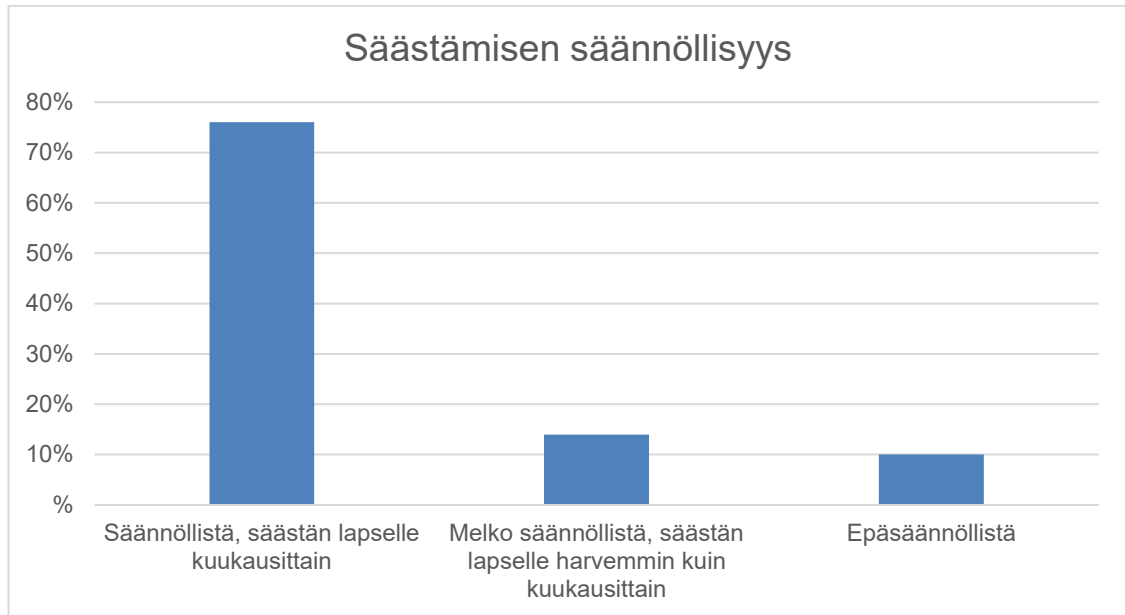
Kyselyn vastausten perusteella voidaan kuviosta 12 tulkita, että vanhempien tulotasolla on vaikutusta myös kuukausittaisen säästön suuruuteen.

Vanhempien tulotason ollessa alle 3500 euroa kuukaudessa, yleisimmin lapsille säästetään alle 50 euroa. Tuloluokassa 3500–4499 euroa kuukaudessa tienaavilla yleisin säästösumma lapselle oli 50–100 euroa. 4500–6499 euroa tienaavista suurin osa (41%) säästi lapselleen 100–150 euroa kuukaudessa. Yli 150 euroa kuukaudessa lapselleen säästi 60 prosenttia kaikista yli 6500 euroa kuukaudessa tienaavista vanhemmista.

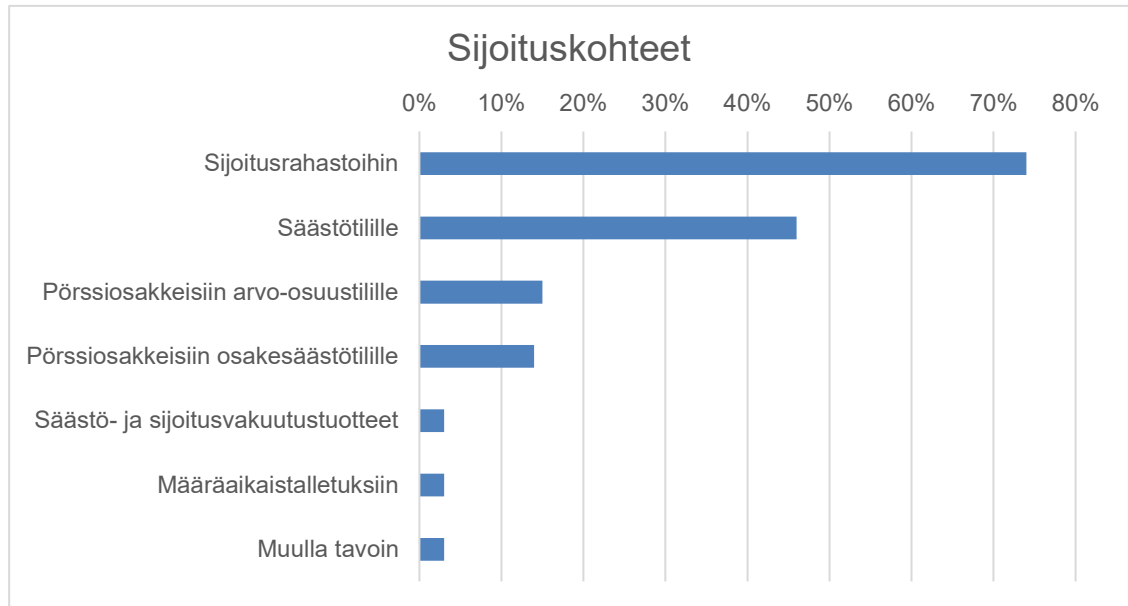
Kuvio 13. Muut lapselle säästämiseen osallistuvat henkilöt.

Yhdeksäs kysymys selvitti, säästääkö lapselle vastaajan lisäksi jokin toinen henkilö. Lähes joka kolmas (29%) vastasi olevansa ainut henkilö, joka lapsen nimiin on säästänyt. Säästämiseen osallistui vastaajan lisäksi lähes puolella (45%) vastanneista lapsen toinen vanhempi ja 40 prosentilla isovanhempi. Noin joka kymmenes (11%) vastasi, että lapselle säästämiseen osallistuu jokin muu läheinen henkilö. Nordean vuonna 2020 teettämän tutkimuksen perusteella noin puolella lapsilleen säästävistä vanhemmista säästämiseen osallistuu myös toinen henkilö, yleisimmin lapsen toinen vanhempi tai isovanhempi (Lapselle säästäminen -tutkimus 2020).

Kuvio 14. Lapselle säästämisen säännöllisyys.

Kysymyksessä 10 selvitettiin säästämisen säännöllisyyttä. Kolme neljästä (76%) vastasi säästävänsä lapselle säännöllisesti kuukausittain. Harvemmin kuin kuukausittain, mutta melko säännöllisesti lapselleen säästi 14 prosenttia vastanneista. Vastaajista joka kymmenes (10%) säästää lapselleen epäsäännöllisesti.

Kuvio 15. Sijoituskohteet joihin vanhemmat ovat lapselle sijoittaneet.

Sijoitusrahastoihin lapselleen sijoitti lähes kolme neljästä (74%) vastaajasta.

Säästötilille vastasi säästävnsä vajaa puolet vastanneista (46%).

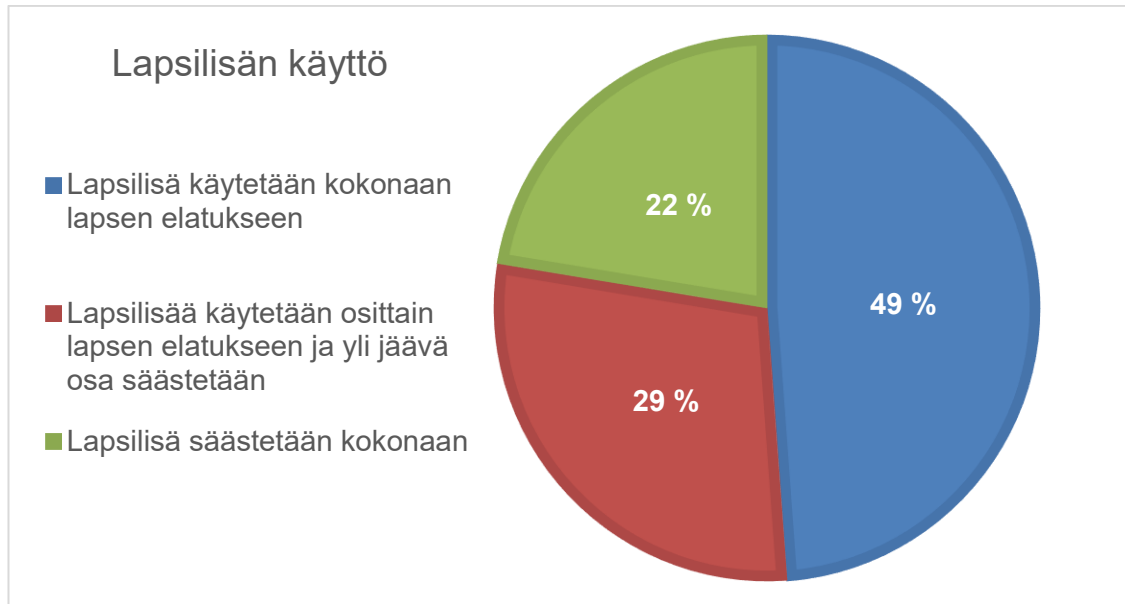
Pörssiosakkeisiin lapselle sijoitti 15 prosenttia AOT:n kautta ja 14 prosenttia OST:n kautta. Säästö- ja sijoitusvakuutus tuotteita sijoittamiseen käytti 3 prosenttia. Määräaikaistalletuksiin lapsen nimissä sijoitti 3 prosenttia.

Muutama (3%) kyselyyn vastanneista sijoitti muulla tavoin. Kysymyksessä oli edellä mainittujen vaihtoehtojen lisäksi avoin vastaus vaihtoehto, jos sijoituskohde ei ollut mikään annetuista vaihtoehtoista. Muita sijoituskohteita joihin kyselyyn vastanneet lapselleen sijoittavat olivat esimerkiksi pörssinoteeratut rahastot eli ETF:t, virtuaalivaluutat kuten Bitcoin, käyttötilit, tuottotilit ja säästöpossu. Muutama kertoi säästävnsä lisäksi omissa nimissään lapselle säästötilin tai AOT:n kautta.

7.3 Lapsilisän käyttö

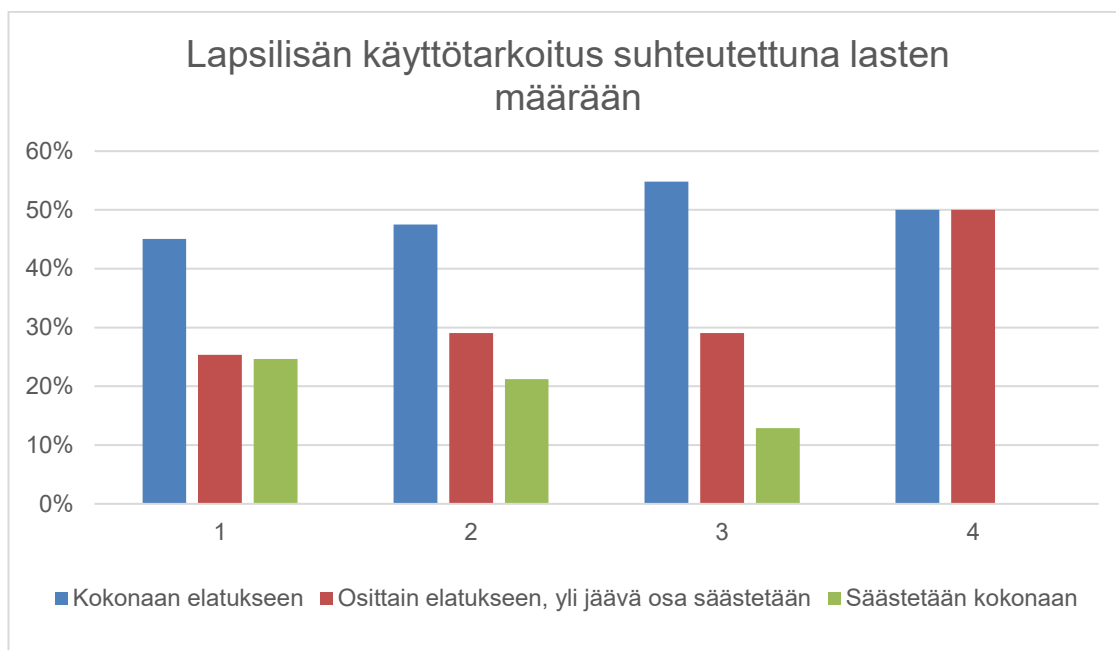
Kysymyksessä 12 selvitettiin sitä, miten lapsilisää perheissä käytetään ja hyödynnetäänkö sitä lapselle säästämiseen tai sijoittamiseen. Muutama (3%)

vastasi lapsilisän maksettavan lapsen toiselle vanhemmalle, joten he eivät osanneet vastata siihen, mihin lapsilisä käytännössä käytetään.

Kuvio 16. Lapsilisän käyttäminen perheissä.

Kuviosta 15 havaitaan, että noin puolet (49%) vastanneista käytti lapsilisän kokonaan lapsen elatukseen. Elatusmenojen yli jäävän osan lapsilisästä säästi noin joka kolmas (29%) vastaajista. 22 prosenttia vanhemmista käytti lapsilisän kokonaisuudessaan lapselle säästämiseen.

Kuvio 17. Lapsilisän käyttötarkoituksen riippuvuus lasten määrästä.

Kuviosta 16 voidaan huomata, että lasten määrällä on vaikutusta lapsilisän säästämiseen. Mitä korkeampi perheen lapsiluku on, sitä todennäköisemmin lapsilisä käytettiin vastaajien toimesta ainakin osittain lasten elatukseen. Yhden lapsen vanhemmista melkein neljäsosa (25%) käytti lapsilisän kokonaan säästämiseen. Kahden lapsen vanhemmista lapsilisä käytettiin säästämiseen joka viidennellä (21%) ja kolmen lapsen vanhemmista enää vain 13 prosenttia säästi lapsilisät kokonaisuudessaan. Yksikään 4 tai sitä useamman lapsen vanhempi ei vastannut säästävänsä lapsilisää kokonaan.

7.4 Lahjaveron huomiointi lapselle säästettäessä

Kysymyksessä 13 tarkasteltiin sitä, ottavatko vanhemmat lahjaverotuksen alarajaa huomioon lapselle sijoittaessaan. Vastaajista vain muutama (2%) sijoittaa lapselle yli lahjaverotuksen verovapauden rajan täten maksaen rajan yli menevästä osasta lahjaveroa. Yli puolet (56%) vastanneista kuitenkin olivat ottaneet tämän rajan huomioon. 42 prosentilla vastaajista lapselle säästetyt summat jäävät verovapaiksi, kuitenkin muista syistä kuin lahjan verovapaudesta hyötymiseksi.

Taulukko 3. Lahjaverotuksen huomiointi lapselle säästettäessä.

Kyllä, sijoitan lapselleni lahjaverotuksen rajan huomioiden enintään 138€ kuukaudessa tai yhteensä alle 5000€ kolmen vuoden aikana	56%
En, lapselle sijoitetut/säästetyt summat ovat muista syistä jääneet yllä mainittujen lahjaverotuksen rajojen alapuolelle	42%
En, olen sijoittanut/säästänyt lapselle myös verovapaan rajan yli	2%
Yht.	100%

7.5 Vanhempien tietoisuus alaikäisen omaisuudesta ja edunvalvonnasta

Kysymyksessä 14 selvitettiin lapselle säästävien vanhempien tietoisuutta alaikäisen lapsen omaisuuteen liittyen. Lähes kaikki (96%) vastanneista oli tietoisia siitä, että lapsen nimiin siirrettäessä varat ja sijoitusomaisuus sekä näistä saatava mahdollinen tuotto muuttuvat lapsen omaisuudeksi ja edunvalvojan tehtävä on hoitaa niitä lapsen edun mukaisesti. Suurin osa (93%) vastaajista oli tietoisia, että lapsen varoja voidaan käyttää vain ja ainoastaan hänen omaksi hyödykseen. 92 prosenttia vastaajista tiesi myös, että lapsen varoja ei saa sekoittaa muiden, kuten vanhempien omiin varoihin. Hyvin pieni osa (4%) vastaajista ei ollut tietoinen mistään edellä mainituista tiedoista lapsen omaisuuteen liittyen. Taulukko 4 havainnollistaa kysymykseen 14 saatuja vastauksia, kysymyksessä vastaajaa pyydettiin valitsemaan kaikki ne väittämät, jotka hän entuudestaan tiesi.

Taulukko 4. Vastanneiden tietoisuus alaikäisen omaisuuteen liittyen.

Väittäjä	Vastaajista tiesi väittämän entuudestaan
Kun varoja siirretään lapsen nimiin, ne muuttuvat lapsen omaisuudeksi, joita edunvalvojan (yleensä huoltajat) tulee hoitaa lapsen edun mukaisesti	96%
Lapsen omaisuutta ovat kaikki hänen nimiinsä säästetyt varat ja sijoitusomaisuus sekä näistä saatava mahdollinen tuotto	96%
Kaikki lapsen omaisuus kuuluu hänelle itselleen ja sitä voidaan käyttää vain omaksi hänen hyödykseen tai henkilökohtaisiin tarpeisiinsa	93%
Alaikäisen varoja ei saa sekoittaa muiden, kuten vanhempien varoihin	92%
Kaikki edellä olevat vaihtoehdot olivat minulle uutta tietoa	4%

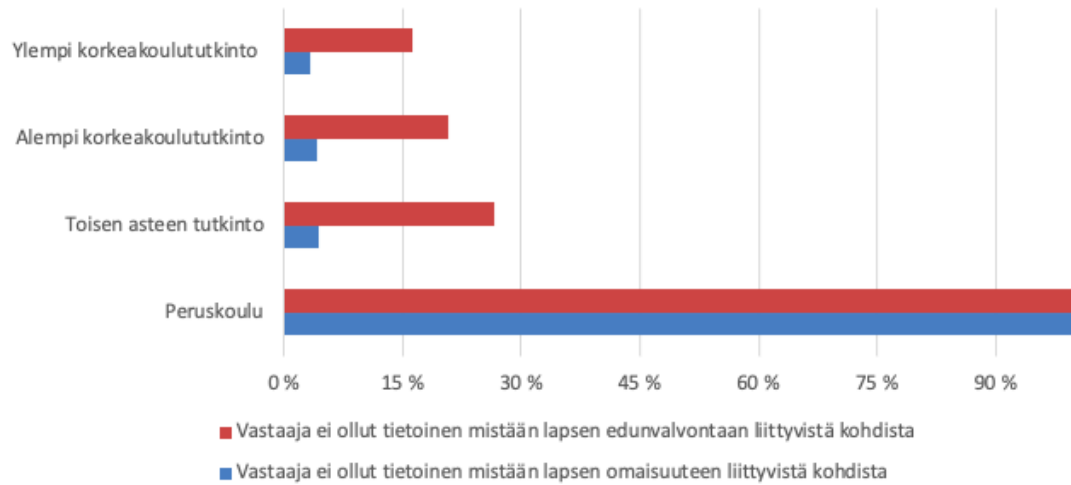
Kysymyksen 15 tarkoituksena oli selvittää lapselle säästävien tietoisuutta edunvalvonnan lainkohtiin liittyen. 65 prosenttia vastanneista tiesi, ettei lapsen varoilla saa ottaa liian suurta riskiä esimerkiksi sijoitettaessa korkeariskisiin sijoituskohteisiin. 63 prosenttia vastaajista oli tietoisia edunvalvojan velvollisuudesta korvata alaikäisen omaisuuteen kohdistunut vahinko, joka on aiheutunut tahallisuuden tai huolimattomuuden seurauksena. Yli puolet (55%) lapselle säästävistä tiesi velvollisuudestaan ilmoittaa Digi- ja väestötietovirastolle lapsen omaisuudesta, joka ylittää arvoltaan 20 000 euroa. Joidenkin sijoituskohteiden, kuten ETA-alueen ulkopuolisten pörssiosakkeiden tai erikoissijoitusrahasto-osuuksien, luvanvaraisuudesta alaikäiselle sijoitettaessa tietoisia olivat lähes puolet (41%) vastaajista. Joka viidennelle (20%) kyselyyn vastanneelle kaikki nämä edellä mainitut tiedot tulivat täysin uutena. Taulukko 5 kuvaa kysymykseen 15 saatuja vastauksia, kysymyksessä

vastaajaa pyydettiin valitsemaan kaikki ne väittämät, jotka hän entuudestaan tiesi.

Taulukko 5. Vastaajien tietoisuus alaikäisen edunvalvontaan liittyen.

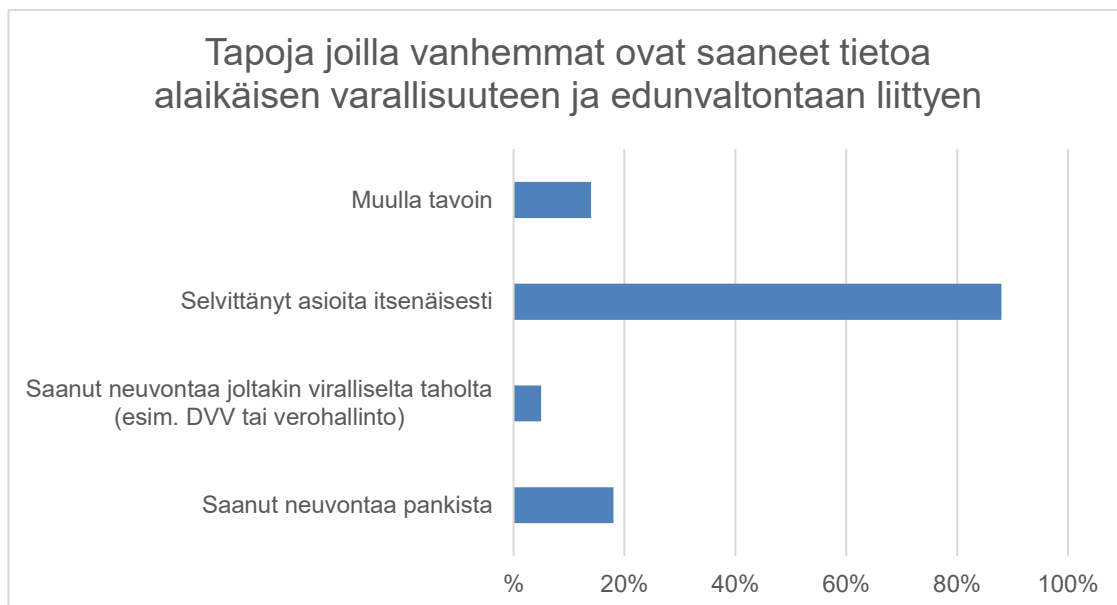
Väittämä	Vastaajista tiesi väittämän entuudestaan
Lapsen omaisuuden arvon ylittäessä 20 000 euron rajan, tulee asiasta ilmoittaa Digi- ja väestötietovirastolle	55%
Edunvalvojalla (yleensä huoltajat yhdessä) on velvollisuus korvata vahinko, joka on tahallisesti tai huolimattomuuden seurauksena aiheutunut alaikäisen omaisuudelle	63%
Lapsen omaisuutta sijoitettaessa ei saa ottaa liian suurta riskiä	65%
Jotkin sijoituskohteet, kuten esimerkiksi ETA-alueen ulkopuoliset pörssiosakkeet ja erikoissijoitusrahastot, ovat alaikäisen nimiin hankittaessa luvanvaraisia ja näihin sijoituksiin vaaditaan Digi- ja väestötietovirastolta lupa	41%
Kaikki edellä olevat vaihtoehdot olivat minulle uutta tietoa	21%

Koulutuksen vaikutus tietoihin edunvalvonnasta ja alaikäisen omaisuudesta

Kuvio 18. Koulutuksen vaikutukset vastaajien tietoisuuteen edunvalvontaan ja alaikäisen omaisuuteen liittyen.

Kuviosta 17 voidaan tehdä havainto, että korkeampi koulutus on vaikuttava tekijä vanhempien tietoisuuteen edunvalvontaan ja lapsen omaisuuteen liittyen. Kuvion tulkinnassa huomionarvoista on se, että peruskoulun käyneitä vastaajia oli vain yksi, joten otanta siltä osin on hyvin pieni. Alaikäisen lapsen omaisuuteen liittyvät asiat olivat selvästi koulutustaustoista riippumatta enemmistön lapsilleen säästävistä tiedossa. Lapsen edunvalvontaan liittyviä lainkohtia tunnettiin kuitenkin huonommin kaikkien koulutustaustojen osalta.

Kuvio 19. Millä tavoin vanhemmat ovat tulleet tietoisiksi lapsen varallisuuteen ja edunvalvontaan liittyvistä asioista.

Tämän osion viimeinen kysymys selvitti sitä, millä tavoin lapselleen säästävät vanhemmat ovat ottaneet selvää kysymysten 14 & 15 lapsen omaisuuteen ja edunvalvontaan liittyvistä asioista. 18 prosenttia vastanneista oli saanut lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvää neuvontaa pankista. Hyvin pieni osa (5%) vastaajista oli saanut neuvontaa joltakin viralliselta taholta, kuten Digi- ja väestötietovirastolta tai verohallinnolta. Enemmistö vastaajista (89%) oli selvittänyt näitä asioita itsenäisesti. 14 prosenttia vastanneista oli muulla tavoin tullut tietoiseksi näistä asioista. Mainittuja muita tapoja, joilla vanhemmat olivat saaneet tietoja näistä asioista, olivat: oma koulutustausta tai ammatillisen osaaminen, lehdet, sosiaalinen media, läheiset sekä keskustelupalstat ja sijoittamiseen suunnatut ryhmät.

7.6 Lapselle säästämisen ja sijoittamisen motiivi vanhemman näkökulmasta

Kyselytutkimuksen viimeinen kysymys oli vastaajalle vapaaehtoinen lisäkysymys, jonka tarkoituksena oli selvittää syitä sille miksi vanhemmat säästävät ja sijoittavat lapselleen. Lisäkysymykseen vastasi 255 henkilöä, joka

on 72 prosenttia kyselyn kokonaisvastaajamäärästä. Kysymyksen muotoiluna oli avoin kysymys. Vastauksissa toistuivat paljolti samat syyt eri tavoin muotoiltuna ja osassa vastauksia mainittuja syitä oli myös useampia. Taulukko 6 on yhteenveto kysymyksen yleisimmistä vastauksista lapselle säästämisen ja sijoittamisen motiiveihin liittyen.

Taulukko 6. Lapselle säästämisen ja sijoittamisen motiivit vanhempien näkökulmasta.

Miksi säästän/sijoitan lapselle?	Vastauksia, kpl
Aikuistuminen ja omilleen muuton tukeminen säästöillä	69
Toimeentulon turvaaminen tulevaisuudessa	68
Opettaakseen lasta sijoittamaan ja säästämään sekä talouskasvatukselliset syyt	47
Tulevaisuuden hankinnat esimerkiksi ajokortti, auto, takuuvuokra & muut oman kodin hankinnat	42
Opiskeluajan rahoittaminen	41
Oman asunnon ostamisen tueksi	38
Korkoa korolle-ilmion opettamiseksi ja siitä hyötyminen pitkällä sijoitusajalla	34
Omat vanhemmat eivät tukeneet rahallisesti, halutaan parempaa omalle lapselle kuin mitä itse saatu	25
Koska taloudellinen tilanne sallii säästämisen ja sijoittamisen	13
Omat vanhemmat säästivät minulle	9
Verotuksellisista syistä/ verosuunnittelu	8
Epävarmuus yhteiskuntamme tukiin tulevaisuudessa	8
Säästän/sijoitan myös itselleni, joten miksi en myös lapselleni	7
Eläkettä varten	7
Mahdollisuus matkustella, vaihto-opiskella tai elää ulkomailla	7
Laitettu lahjaksi tai perinnöksi saatua rahaa säästöön tai sijoitukseen	6
Harrastamiseen	4
Jotta työtä ei tarvitse tehdä vain rahan takia, vapaus valita ammatti palkasta riippumatta	4
Työn ja rahan arvon opettaminen lapselle	3

Eniten vastauksissa mainittuja syitä lapselle säästämiseen olivat lapsen toimeentulon turvaaminen tulevaisuudessa sekä "pesämunan" kartuttaminen aikuistumisen ja omilleen muuton taloudelliseksi tueksi. Säästöjen mahdollisia käyttökohteita vanhempien mukaan voisivat olla tulevaisuuden suuremmat hankinnat kuten ajokortti, auto, takuuvuokra asuntoon ja kodin hankinnat. Moni vanhempi toivoi säästöjen auttavan lasta ensimmäisen omistusasunnon ostamisessa. Säästöjen toivottiin helpottavan lapsen taloudellista tilannetta

myös opintojen aikana ja mahdollistavan opiskelut ilman työntekoa opiskeluiden ohella tai opintolainaa nostamalla.

Moni vanhempi haluaisi oman esimerkin, lapselle kertyvien säästöjen seuraamisen ja niistä puhumisen opettavan lapselle taloudellisia taitoja ja kannustamaan lasta jatkamaan säästämistä myös aikuistuttuaan. Vastauksissa nousi kuitenkin esille tietoisuus myös siitä, että lapsi on 18-vuotta täytettyään vapaa käyttämään säästyneet varat parhaaksi katsomallaan tavalla, vaikka se poikkeaisikin vanhempien toiveista. Jotkin vanhemmista kertoivat säästävänsä myös omista nimissään ja olevansa valmis auttamaan lastaan aina tarvittaessa omista säästöistään tämän aikuistuttua. Pitkä sijoitusaika lapselle sijoitettaessa koettiin motivoivana ja samalla hyvänä tapana opettaa lapselle korkoa korolle-ilmion toimivuutta.

Vastauksissa esille nousi myös omien vanhempien suhtautuminen rahaan ja se olivatko omat vanhemmat säästäneet tai muutoin tukeneet rahallisesti heidän itsenäistymistään. Omien vanhempien säästäminen itselle koettiin motivaatiotekijänä omalle lapselle säästämässä. Osalla vastaajista tilanne oli se, että omat vanhemmat eivät olleet säästäneet heille ja he täten kokivat haluavansa antaa omalle lapselleen paremmat lähtökohdat aikuisuuteen kuin mitä he itse olivat saaneet.

8 Yhteenveto

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten vanhemmat säästävät lapsilleen ja mitkä tekijät säästämiseen vaikuttavat. Lisäksi tutkimuksessa kartoitettiin teoriaosaan pohjautuen vanhempien tietoisuutta alaikäiselle säästämiseen liittyvistä lainkohdista esimerkiksi lapsen omaisuuteen ja edunvalvontaan liittyen.

Kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen saatiin riittävän suuri otanta kohderyhmästä, joka mahdollisti tilastollisten analyysien saaduista vastauksista. Tutkimustulos on osittain sidoksissa sen paikkaan, tässä tapauksessa Facebookin käyttäjiin. Tutkimustuloksia ei siis voida pitää yleispätevinä.

Tutkimuksen peruskysymyksissä ei selvitetty vastaajan sukupuolta, sillä tämä koettiin epäolennaiseksi tutkimuksen aiheen kannalta. Toinen sijoitusaiheisista ryhmistä, johon kysely lähetettiin, oli kuitenkin vaurastumisesta kiinnostuneilla naisille suunnattu. Joten tämä on saattanut osaltaan lisätä naispuolisten vastaajien määrää otoksessa. Lapsen ikää säästämisen alussa kartoittava kysymys oli tutkimuksen kannalta olennainen, mutta hieman huonosti toteutettu kyselylomakkeella, joka vaikeutti vastausten analysointia. Lapsen ikä säästämisen alkaessa jäi siis tutkimustuloksissakin hieman suppeammaksi kuin tarkoitus oli.

Tutkimuksessa selvisi, että lapsille säästetään kuukausittain noin 0–100€. Kuukausisäästön suuruuteen ja yleisesti lapselle säästämiseen vaikuttavana tekijänä ovat vanhempien tulot. Korkeammat tulot siis korreloivat korkeamman säästösumman kanssa.

Tämän tutkimuksen perusteella suosituin sijoituskohde lapselle oli erilaiset sijoitusrahastot. Tilastokeskuksen mukaan sijoitusrahastot ovat olleet jo pitkään merkittävästi suosituimpi sijoituskohde lapselle kuin osakkeet, kuten myös tässä tutkimuksessa (Tilastokeskuksen tilastotietokanta, kotitalouksien varallisuus 2022). Sijoitusrahastot olivat lapselle suosituimpi sijoituskohde kuin säästötilit, vaikkakin säästötilit ovat pitkään olleet Suomessa suosituin sijoitusmuoto.

(Fasoúlas ym. 2019, 21). Tällaisen tuloksen saamiseen kyselyssä saattoi vaikuttaa se, että puolet ryhmistä joihin kysely lähetettiin, olivat sijoitusaiheisia, joten kyselyyn on todennäköisesti vastannut vanhempia, joilla on enemmän tietämystä sijoitusten tuotoista ja korko korolle-ilmioistä kuin keskivertosuomalaisella.

Tutkimuksen perusteella lapsilisää käytetään melko tasaisesti lapsen elatukseen, säästämiseen tai molempiin. Tutkimuksessa lasten määrän havaittiin olevan yksi mahdollisesti vaikuttava tekijä lapsilisän käyttöön. Lapsilisä käytettiin kokonaan säästämiseen sitä useammin, kuin mitä vähemmän alaikäisiä lapsia perheeseen kuului. Toisaalta lapsilisän käyttötarkoitus on lapsiluvun lisäksi myös riippuvainen käytettävissä olevista tuloista eli vanhempien tulotasosta.

Lapsen nimissä olevaan varallisuuteen liittyvät asiat olivat hyvin tunnettuja vastaajien keskuudessa. Lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvien edunvalvonnan lainkohtien tunnettavuus oli huonompaa. Vanhemmat olivat saaneet tietoa näistä asioista lähinnä itsenäisesti asioita selvittämällä, jotkin olivat saaneet asiaan liittyvää neuvontaa esimerkiksi pankista tai muulta viralliselta taholta.

Tutkimuksessa saatiin selville, että vanhempia säästämiseen motivoi yleisimmin halu turvata lapsen tulevaisuutta taloudellisesti. Myös talouskasvatuksellinen näkökulma ja korkoa korolle-ilmion opettaminen olivat monelle syitä, miksi lapselle halutaan säästää ja sijoittaa.

Jatkotutkimusehdotuksena tämän tutkimuksen jälkeen voisi olla vanhempien saaman rahakasvatuksen vaikutus siihen, miten he säästävät ja opettavat rahankäyttöä lapsilleen. Omien vanhempien säästäminen tai säästämättömyys nousivat useasti esille syynä omalle lapselle säästämiseen kyselylomakkeen viimeisen kysymyksen vastauksissa. Toisaalta tätä aihetta voisi myös tutkia vastakkaisella kohderyhmällä, eli vanhemmilla, jotka eivät säästä tai sijoita lapselleen. Tällöin voitaisiin selvittää syitä siihen, miksi näin on ja miten lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen voitaisiin kannustaa.

Lähteet

Digi- ja väestötietovirasto 2024a. Edunvalvoja tarvitsee luvan. Viitattu 19.02.2024. <https://dvv.fi/milloin-edunvalvoja-tarvitsee-luvan>

Digi- ja väestötietovirasto 2024b. Usein kysyttyä alaikäisen edunvalvonnasta. Viitattu 26.02.2024. <https://dvv.fi/usein-kysyttya-alaikaisen-edunvalvonnasta>

Digi- ja väestötietovirasto n.d. Alaikäisen omaisuuden hoitaminen ja huoltajan tehtävät edunvalvojana. Viitattu 14.02.2024.

<https://dvv.fi/documents/16079645/21339859/Alaikaisen+omaisuuden+hoito-ohjeet.pdf/833707bf-1ca0-6374-8f1d-0401b7f0badb/Alaikaisen+omaisuuden+hoito-ohjeet.pdf?t=1610696539772>

Fasoúlas, E., Manninen, P. & Niiranen, V. 2019. Sijoittajan verotus ja verosuunnittelu. Helsinki: Alma Talent.

Fine 2019. Sijoitusvakuutus on säästöhenkivakuutus – tutustu ennen sijoituspäätöksen tekemistä näihin asioihin. Viitattu 23.03.2024.

<https://www.fine.fi/ajankohtaista/2019/sijoitusvakuutus-on-saastohenkivakuutus-tutustu-ennen-sijoituspaatosta-naihin-asioihin.html>

Fine n.d. Henkilövakuutukset – henkivakuutus, säästö- ja sijoitusvakuutukset.

Viitattu 23.02.2024. <https://www.fine.fi/naissa-asioissa-autamme/henkilovakuutukset/henkivakuutus-saasto-ja-sijoitusvakuutukset.html>

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Holhustoimilaki 1.4.1999/442

Holhustoimilaki 29.11.2019/1135

Hämäläinen, K. 2014. Sijoittaminen – Opas uteliaille. Helsinki: Pörssisäätiö. Viitattu 13.02.2024.

https://www.porssisaatio.fi/app/uploads/2023/11/Opas_uteliaille.pdf

Kallunki, J., Martikainen, M., Niemelä, J. E. & Niemelä, J. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. 8. uudistettu painos. Helsinki: Talentum. Vaatii kirjautumisen palveluun. Viitattu 20.02.2024. <https://sijoituskirjasto-almatalent->

[fi.ezproxy.turkuamk.fi/teos/FAIBFXDTEB#kohta:Ammattimainen\(\(20\)sijoittaminen/piste:tGb](https://fi.ezproxy.turkuamk.fi/teos/FAIBFXDTEB#kohta:Ammattimainen((20)sijoittaminen/piste:tGb)

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kauppila, K., Puttonen, V. & Repo, E. 2020. Miten sijoitan rahastoihin. 6., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Kela 2024a. Lapsilisä. Viitattu 26.02.2024. <https://www.kela.fi/lapsilisa>

Kela 2024b. Lapsilisän määrä ja maksaminen. Viitattu 26.02.2024. <https://www.kela.fi/lapsilisa-maara-ja-maksaminen>

Kotitalouksien varallisuus 2022. Pörssiosakkeita tai sijoitusrahastoja omisti 1,89 miljoonaa henkilöä vuonna 2022. Tilastokeskuksen tiedote 21.09.2023. Viitattu 13.02.2024. <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8jw7ihr99y00dut4aa1c0dw>

Kuikka, N. 2023. Lapselle säästäminen selkeässä kasvussa. OP Media. Viitattu 22.02.2024. <https://www.op-media.fi/op-uusimaa/new-pagosakesijoittaminen-lapsille-selkeassa-kasvussa/>

Lapsilisälaki 21.8.1992/796

Lounasmeri, S. 2023. Osakesäästötili, arvo-osuustili, rahasto vai sijoitusvakuutus? Pörssisäätiö. Viitattu 07.03.2024. <https://www.porssisaatio.fi/osakesaastotili-arvo-osuustili-rahasto-vai-sijoitusvakuutus/>

Lähitapiola 2021. Kysely: lapsiperheissä säästäminen lapselle on suosittua – tilisäästämisen suosiota on vaikea ohittaa. Viitattu 13.02.2024. <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/ajankohtaista/1509571797409/>

Matintupa, M. 2024. Lapsen tililtä ei saa ottaa rahaa perheen menoihin – jopa lainaaminen on kielletty. Yle. Viitattu 28.02.2024. <https://yle.fi/a/74-20074680>

Nordea 2024. Nordean tutkimus: sijoitussummat ovat vähentyneet merkittävästi parin vuoden takaisesta. Lehdistötiedote 31.01.2024. Viitattu 13.02.2024. <https://www.nordea.com/fi/media/2024-01-31/nordean-tutkimus-sijoitussummat-ovat-vahentyneet-merkittavasti-parin-vuoden-takaisesta>

Nordea 2022. Lapselle säästämisen suosio pysynyt vakaana – valtaosa tavoittelee keskimääräistä korkeampaa tuottoa. Lehdistötiedote 14.12.2022. Viitattu 14.02.2024. <https://www.nordea.com/fi/media/2022-12-14/lapselle->

[saastamisen-suosio-pysynyt-vakaana-valtaosa-tavoittelee-keskimaaraista-korkeampaa-tuottoa](#)

Nordea 2020. Nordean kysely: lapsille säästetään enemmän kuin muutama vuosi sitten. Lehdistötiedote 17.12.2020. Viitattu 13.02.2024.

<https://www.nordea.com/fi/media/2020-12-17/nordean-kysely-lapsille-saastetaan-enemman-kuin-muutama-vuosi-sitten>

Nordea. Lapselle säästäminen -tutkimus 17.12.2020. Viitattu 13.02.2024.

<https://www.nordea.com/fi/doc/91dc84e112574c20.pdf>

Nordlund, N., Nordlund, S. 2018. Lapset ja raha: Talouskasvatuksen aakkoset vanhemmille. Helsinki: Alma Talent.

Osakeopas. 2017. Pörssisäätiö. Viitattu 21.02.2024.

<https://www.porssisaatio.fi/vaikuta-omistajana/osakeopas/>

Paasi, M. 2015. Jokaisesta suomalaisesta tulisi miljonääri, jos lapsilisät sijoitettaisiin osakkeisiin. Nordnet. Viitattu 26.02.2024.

<https://www.nordnet.fi/blogi/jokaisesta-suomalaisesta-tulisi-miljonaari-jos-lapsilisat-sijoitettaisiin-osakkeisiin/>

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378

Pikkuaho, N. 30.08.2023. Oletko keskituloinen? Katso, miten tulot jakautuvat Suomessa. Duunitori. Viitattu 14.03.2024.

<https://duunitori.fi/tyoelama/keskituloinen-palkka-mediaanipalkka-suomi>

Pörssisäätiön aloittavan sijoittajan tietopankki. n.d. Tutustu korkoa korolle - ilmiöön niin tiedät miksi sijoittaminen kannattaa. Viitattu 13.02.2024.

<https://www.porssisaatio.fi/opi-sijoittamaan/aloittajan-tietopaketti/miksi-sijoittaminen-kannattaa/>

Roine, S. & Vaihekoski, M. 2020. Sijoittajan korko-opas. Pörssisäätiö. Viitattu 20.02.2024. <https://www.porssisaatio.fi/app/uploads/2023/12/Sijoittajan-korko-opas-2020.pdf>

Sijoittajan vero-opas 2022. Pörssisäätiö. Viitattu 19.02.2024

https://www.porssisaatio.fi/app/uploads/2023/11/Sijoittajan_vero-opas_2022.pdf

Säästöpankki n.d. Kaikkeen sijoitustoimintaan liittyy riskejä. Viitattu 22.02.2024.
<https://www.saastopankki.fi/fi-fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/rahastot/tietoa-rahastoihin-saastamisesta/rahastojen-riskit>

Thúren, J. 2020. Lapsen nimiin ei voi ostaa mitä tahansa – kuusi nyrkkisääntöä lapselle sijoittamiseen. Yle. Viitattu 19.02.2024.
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/10/15/lapsen-nimiin-ei-voi-ostaa-mita-tahansa-kuusi-nyrkkisaantoa-lapselle>

Tilastokeskus 2023. Kansantalouden rahoitustilinpito 2022 – katsaus 28.09.2023. Viitattu 13.02.2024.
<https://www.stat.fi/julkaisu/cl8n50mti02le0dw1p1qu0h9d>

Tilastokeskus n.d. Käsitteet – asuntoväestö. Viitattu 13.02.2024.
https://www.stat.fi/meta/kas/as_vaesto.html

Tilastokeskuksen tilastotietokanta, kotitalouksien varallisuus 2022. Viitattu 13.02.2024.
https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vtutk/statfin_vtutk_pxt_13_di.px/

Turtiainen, M. 2018. Sijoituspalvelut ja asiakas. 1. painos. Helsinki: Alma Talent. Vaatii kirjautumisen palveluun. Viitattu 23.02.2024. [https://verkkokirjahylly-almatalent.fi/ezproxy.turkuamk.fi/teos/BAEBFXDTEB#kohta:Sijoituspalvelut\(\(20\)ja\(\(20\)asia kas/piste:t47](https://verkkokirjahylly-almatalent.fi/ezproxy.turkuamk.fi/teos/BAEBFXDTEB#kohta:Sijoituspalvelut((20)ja((20)asia kas/piste:t47)

Valtiovarainministeriö. 2024. Perintö- ja lahjaverotus. Viitattu 19.02.2024.
<https://vm.fi/verotus/henkiloverotus/perinto-ja-lahjaverotus>

Verohallinto. 2024a. Milloin pitää maksaa lahjaveroa? Viitattu 19.02.2024.
<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/milloin-pitaa-maksaa-lahjaveroa/>

Verohallinto. 2024b. Osakesäästötili. Viitattu 21.02.2024.
<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakesaastotili/>

Verohallinto. 2023a. Lahja ja lahjavero. Viitattu 19.02.2024.
<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/>

Verohallinto. 2023b. Lahjaveron ilmoitus- ja maksuohjeet. Viitattu 19.02.2024.
https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/ilmoita_lahja_verohallintoo/

Verohallinto. 2023c. Lahjaverolaskuri. Viitattu 19.02.2024.

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/lahjaverolaskuri/>

Verohallinto. 2022. Sijoitukset. Viitattu 13.02.2024.

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/>

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kyselylomake

Kysely lapselle säästämisestä

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tämän kyselytutkimuksen tarkoituksena on opinnäytetyöhön liittyvään teoriaan pohjautuen selvittää miten vanhemmat säästävät tai sijoittavat lapsilleen sekä vanhempien tietoisuutta lapselle säästämiseen liittyvistä lainkohdista ja verotuksesta. Kyselyn avulla kerättyjä vastauksia tullaan käyttämään opinnäytetyön tutkimusosassa.

Kyselyyn vastaaminen on täysin anonyymiä.

Kysely koostuu 16 monivalinta kysymyksestä sekä yhdestä avoimesta lisäkysymyksestä. Kyselyn täyttäminen kestää noin 5 minuuttia.

1. Sinun ikäsi *

18-24 vuotta

24-30 vuotta

31-37 vuotta

38-44 vuotta

45-50 vuotta

50+ vuotta

2. Koulutustasosi *

Peruskoulu

Toisen asteen tutkinto (ylioppilastutkinto tai ammatillinen perustutkinto)

Alempi korkeakoulututkinto (AMK-tutkinto tai kandidaatin tutkinto)

Ylempi korkeakoulututkinto (YAMK-tutkinto tai muu alemman korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettu korkeampi tutkinto)

3. Kuukausittaiset tulosi bruttona *

0-999€

1000-1999€

- 2000-2499€
- 2500-3499€
- 3500-4499€
- 4500-6499€
- 6500€ tai enemmän

4. Kuinka monen alaikäisen lapsen vanhempi olet? *

- 1
- 2
- 3
- 4 tai enemmän

5. Oletko lapsen/lastesi yksinhuoltaja?

- En ole
- Kyllä

6. Säästätkö tai sijoitatko alaikäisen lapsesi nimiin? *

- Kyllä
- En

7. Minkä ikäinen lapsenne oli, kun aloititte hänelle säästämisen tai sijoittamisen?

8. Kuinka paljon säästät tai sijoitat kuukaudessa per lapsi? *

- alle 50 €
- 50-100€
- 100-150€
- yli 150€

9. Säästääkö tai sijoittaako lapselle sinun lisäksi joku muu? (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon) *

- Kyllä, lapsen toinen vanhempi
- Kyllä, lapsen isovanhempi/isovanhemmat
- Kyllä, muu läheinen henkilö
- Ei

10. Kuinka säännöllistä lapselle säästäminen on? *

- Säännöllistä, säästän lapselle kuukausittain
- Melko säännöllistä, säästän lapselle harvemmin kuin kuukausittain
- Epäsäännöllistä

11. Miten säästät tai sijoitatte lapselle? (voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon) *

- Säästötilille
 - Määräaikaistalletuksiin
 - Pörssiosakkeisiin arvo-osuustilille
 - Pörssiosakkeisiin osakesäästötilille
 - Sijoitusrahastoihin
 - Säästö- ja sijoitusvakuutus tuotteet
 - Muulla tavoin, miten?
-

12. Millä tavoin käytätte lapsilisän? *

- Lapsilisä käytetään kokonaan lapsen elatukseen
- Lapsilisää käytetään osittain lapsen elatukseen ja yli jäävä osa säästetään
- Lapsilisä säästetään kokonaan
- Lapsilisä maksetaan lapsen toiselle huoltajalle, joten en osaa sanoa

13. Otatko huomioon lahjaverotuksen verovapauden rajaa lapselle sijoittaessasi/säästäessäsi? *

- Kyllä, sijoitan lapselleni lahjaverotuksen rajan huomioiden enintään 138€ kuukaudessa tai yhteensä alle 5000€ kolmen vuoden aikana
- En, lapselle sijoitetut/säästetyt summat ovat muista syistä jääneet yllä mainittujen lahjaverotuksen rajojen alapuolelle
- En, olen sijoittanut/säästänyt lapselle myös verovapaan rajan yli

14. Olen tietoinen näistä asioista lapsen omaisuuteen liittyen (valitse kaikki kohdat, jotka tiesit entuudestaan) *

- Kun varoja siirretään lapsen nimiin, ne muuttuvat lapsen omaisuudeksi, joita edunvalvojan (yleensä huoltajat) tulee hoitaa lapsen edun mukaisesti
- Lapsen omaisuutta ovat kaikki hänen nimiinsä säästetyt varat ja sijoitusomaisuus sekä näistä saatava mahdollinen tuotto
- Kaikki lapsen omaisuus kuuluu hänelle itselleen ja sitä voidaan käyttää vain omaksi hänen hyödykseen tai henkilökohtaisiin tarpeisiinsa
- Alaikäisen varoja ei saa sekoittaa muiden, kuten vanhempien varoihin
- Kaikki edellä olevat vaihtoehdot olivat minulle uutta tietoa

15. Olen tietoinen näistä asioista alaikäisen lapsen edunvalvontaan liittyen (valitse kaikki kohdat, jotka tiesit entuudestaan) *

- Lapsen omaisuuden arvon ylittäessä 20 000 euron rajan, tulee asiasta ilmoittaa Digi- ja väestötietovirastolle
- Edunvalvojalla (yleensä huoltajat yhdessä) on velvollisuus korvata vahinko, joka on tahallisesti tai huolimattomuuden seurauksena aiheutunut alaikäisen omaisuudelle
- Lapsen omaisuutta sijoitettaessa ei saa ottaa liian suurta riskiä
Jotkin sijoituskohteet, kuten esimerkiksi ETA-alueen ulkopuoliset pörssiosakkeet ja
- erikoissijoitusrahastot, ovat alaikäisen nimiin hankittaessa luvanvaraisia ja näihin sijoituksiin vaaditaan Digi- ja väestötietovirastolta lupa
- Kaikki edellä olevat vaihtoehdot olivat minulle uutta tietoa

16. Miten olet saanut tietoosi edellämainittuja asioita lapsen varallisuuteen ja edunvalvontaan liittyen? (voit valita myös useamman vaihtoehdon) *

- Olen saanut neuvontaa pankista
 - Olen saanut neuvontaa joltakin viralliselta taholta (esim. DVV tai verohallinto)
 - Olen selvittänyt asioita itsenäisesti
 - Jotenkin muuten, miten?
-

17. Miksi säästät / sijoitat lapselle? (vastaus ei ole pakollinen, vastaa halutessasi omin sanoin)
